

REVISTA CULTULUI MOZAIC

APARE BILUNAR

ADMINISTRAȚIA: Sf. Vineri nr.9, telefon, 614 96 90 REDACȚIA: București, str. Popa Rusu nr. 24, telefon 611 80 80

COMEMORAREA A 53 DE ANI DE LA POGROMUL LEGIONAR DIN 1941

Declarația domnului Șef Rabin DR. MOSES ROSEN

6 IANUARIE 1994

„Comemorarea pogromului legionar la București din 1941, care a durat numai” trei zile și a avut ca rezultatuciderea a 130 de evrei (față de Holocaustul european, de circa 6 milioane de evrei, ce mai contează acești 130 de martiri ai noștri?) ne dă poruncă să facem unele comparații istorice.

Atunci, pregătirea terenului pentru masacrul s-a făcut ani de zile prin presa antisemită („Porunca vremii”, „Sfama iatră”, „Apărarea Națională” sunt doar unele exemple), care a fost tolerată să ste împotriva evreilor ura sălbatică, să răspândească otrava minciunilor și a calomniilor, să incite la crimă. Ciocnirea dintre Antonescu și legionari din ianuarie 1941 a marcat trecerea la îngrozitoare nelegiuri.

Al doilea fapt asupra căruia nu ne îngăduit să trecem fără a-l releva este că Hitler, aliatul „până la moarte” al lui Antonescu (acesta a fost primul căruia Führerul i-a arătat planul „Barbarossa”) - care a-și asigura „carnea de tun” românească (circa 600 000 de tineri români trimiși la moarte pentru ca „Reichul de o mie de ani” să ia naștere), a fost, de fapt, cel mai mare dușman al României. Dictatul de la Viena și pactul Ribbentrop-Molotov, prin răpirea Ardealului de Nord, a Basarabiei, a Bucovinei de Sus și a unei părți a Dobrogei, a făcut din România un stat neviabil. Exact ceea ce vrea noul Hitler, Jirinovski, cel care declară că ceea ce n-a izbutit Hitler să săvârșească va face dânsul, cu aceleași teritorii. Fascismul lui Hitler expune în „Mein Kampf” planul de lichidare nu numai a evreilor, ci a tuturor raselor inferioare și domnia lui „Herrenvolk” și urmașul său îl imită. Mai e cineva atât de orb încât să nu vadă similitudinea a ceea ce s-a petrecut atunci și a ceea ce vedem azi? Iar la noi, procurorul general dă „lumină verde” tipăririi și răspândirii „evangeliei” hitleriste „Mein Kampf” și guvernul trimite un ministru să participe la dezvelirea unei statuii a lui Antonescu care, dacă învingea, reducea statul român, în cel mai bun caz, la o „gubemie” (ca să vorbim în stilul lui Jirinovski) nemțescă.

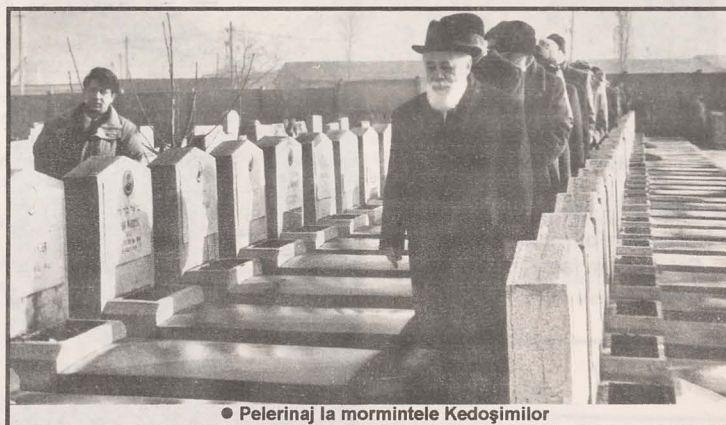
În noaptea aceea s-a dat foc tuturor sinagogilor din București - exact, model „Mein Kampf”. În noaptea de 9 noiembrie 1938, s-a dat foc tuturor sinagogilor din Germania.

Ne-am adunat aici, în acest Templu Coral, nu numai spre a ne ruga pentru odihna sufletelor martirilor, nu numai pentru evocarea pogromului, ci pentru ca, de la înălțimea, nu numai a amvonului de la care vorbesc, ci de la aceea a uriașului munte de trupuri evreiești care au fost nimicite, să reamintim oamenilor cele întâmplate ca, astfel, să învețe, înainte de a fi prea târziu, ce-i așteaptă dacă vor rămâne și de data aceasta cu „brațele încrucișate”.

Ce-i așteaptă? O spune Elie Wiesel, evocând tragedia Holocaustului, o rostește lapidar, dar și cutremurător:

„Într-o viitoare explozie a lumii, fiecare locuitor al pământului va fi un candidat la titlul de evreu.”

Nu cerem nimănui să aibă milă de noi. Împlinim numai definiția ce a dat-o Jean Paul Sartre, poporului evreu, spunând că: „Evreii nu lasă omenirea să adoarmă”, ca nu cumva să fie somnul cel de veci.

● Pelerinaj la mormintele Kedoșimilor

LA TEMPLUL CORAL

În seara zilei de 5 ianuarie 1994, în prezența Eminenței Sale dl Șef Rabin Dr. Moses Rosen, a conducerii F.C.E. și C.E.B., a avut loc, la Templul Coral, comemorarea victimelor pogromului săvârșit de bandele fascisto-legionare, în urmă cu 53 de ani (21-23 ianuarie 1941 - 23-25 Tevet 5701). La solemnitate a participat un numeros public (rude ale martirilor evrei uciși în timpul rebeliunii, membri ai obștii bucureștene), spre a evoca și cinsti memoria celor căzuți victime asasinilor extremiști.

Personalități ale vieții culturale și științifice românești, reprezentanți ai presei scrise și audio-vizuale au ținut să-și exprime solidaritatea cu populația evreiască din România, rămășiță a Holocaustului ce a avut loc și aici, Holocaust al cărui semnal de început a

fost dat chiar atunci, în ianuarie 1941, luând parte la această impresionantă aducere aminte și, totodată, avertisment în fața virulenței resuscitării fascismului, azi, în România, ca, de altfel, și în multe alte țări ale lumii.

Continuare în pag. 4

ÎMPOTRIVA REABILITĂRII LUI ANTONESCU

O scrisoare a președintelui Ion Iliescu adresată dlui Abraham Foxman, director general al organizației americane Anti-Defamation League

ROMÂNIA
PREȘEDINȚIA

București, 10 ianuarie 1994

Stimate Domnule Foxman,

Vă mulțumesc pentru scrisoarea din 9 decembrie 1993 și pentru preocuparea dumneavoastră față de problemele țării mele.

Ca președinte al României, am vorbit de multe ori, cu glas tare și clar și am luat atitudine contra acelor care încearcă să uite răspunderea pe care au avut-o oameni de stat ca Antonescu, care a împins România într-un război împotriva forțelor aliate, în contradicție cu interesele naționale și cu alianțele istorice, fapte pentru care el poartă toată răspunderea tragediilor umane și a consecințelor ce au urmat, a dezastrului economic cauzat de distrugerile și despăgubirile pe care România a fost nevoită să le plătească fără a se ține seama de rolul important, uman și militar, pe care ea l-a avut în victoria finală a forțelor aliate.

După cum știți, inițiativa ridicării unei statuii a fostului mareșal Antonescu în orașul Slobozia a aparținut unor asociații particulare nelegate de guvern. Guvernul nu a finanțat și nu a sponsorizat, precum nu sponsorizează nici alte inițiative de acest fel.

Cei care încearcă să reabiliteze memoria lui Antonescu se referă la el ca la un simbol anticomunist, având în vedere că el a decis intrarea în război contra Uniunii Sovietice, în 1941, cu scopul recuperării Basarabiei și a altor teritorii românești luate cu forța de către sovietici ca o consecință a pactului Ribbentrop-Molotov și neluând în considerare acțiunile anti-evreiești comise de Garda de Fier la începutul conducerii sale.

Oricare ar fi circumstanțele istorice, faptele pe care și le propusese în război sau chiar meritele pe care le-a avut în destăințarea mișcării fasciste din România în 1941, el nu poate fi

judecat ca om de stat decât avându-se în vedere toate consecințele deciziilor pe care le-a luat.

Deci, ca președinte al României, așa cum deja am făcut-o, voi continua să mă pronunț hotărât contra oricărei încercări de reabilitare a lui Antonescu, a acelor care încearcă să uite responsabilitatea sa pentru crime de război.

Sunt decis, ca întotdeauna, să folosesc toate puterile constituționale ce le posed spre a preveni sau spre a curma acțiuni care sunt menite - chiar și în mod indirect - să reînvie antisemitismul în România, așa cum este cazul cu încercarea de reabilitare a lui Antonescu.

Mă alătur cu fermitate luptei pe care organizația dumneavoastră o duce contra oricărui fel de intoleranță, antisemitism, rasism sau orice altă formă de prejudecată etnică și pot să vă asigur că poporul român, la fel ca și guvernul României, nu are nimic comun cu atitudinile extremiste. România se alătură pe deplin acelor care promovează nobilele valori ale democrației și ale drepturilor omului și oricare observator nepărtinitor al evoluției țării mele va recunoaște cu ușurință progresele imense făcute în această direcție după Revoluția din decembrie 1989.

Desigur, voi considera binevenită orice sugestie sau atitudine pozitivă sosită din partea dumneavoastră sau a organizației dumneavoastră și care este menită să ajute organizațiile guvernamentale și pe acelea particulare în promovarea programelor sociale, educaționale sau culturale de natură să aducă mai multă înțelegere și toleranță între oameni, fără deosebire de etniile cărora le aparțin.

Vă rog să acceptați, stimate domnule Foxman, asigurarea stimei mele celei mai înalte.

Al dumneavoastră,
ION ILIESCU

ECOURI LA HANUCA 5754

Ultima serbare dinaintea deportării

În acel început de iarnă 1943, eram în clasa a șasea (respectiv, a zecea du sistemul actual de învățământ). Naziștii începuseră să fie înfrânți pe tot fronturile. Bărbații evrei mobilizați de horthyști, cu un an și jumătate în urmă în detașamente de muncă forțată, puținii care supraviețuiseră, începuseră se întoarce acasă. Așteptam un deznodământ fericit, apropiat.

Diriginta mea, profesoara de muzică Braun Margit, mi-a sugerat să scriu ceva pentru serbarea de Hanuca. Totdeauna aveam serbări frumoase.

În două săptămâni am terminat o dramă istorică în versuri despre izbândă Macabeilor, cu un prolog în proză. În acel prolog, bunica și nepoata vorbeau despre lașitatea celor care lovesc în cei ce nu se pot apăra și despre eroismul luptătorilor evrei din armata Macabeilor. Clasa noastră juca toate rolurile.

În sala de gimnastică, transformată în sală de teatru, se strânsese tot orașul. N-aveam afișe, dar Agenția HGZ (Hob Gehert Zughen) sau Idișe Mundfunk (Rundfunk, în germană, înseamnă radio, iar Mundfunk - transmitere orală) și-a făcut datoria. Eram gata să începem spectacolul, când au intrat doi polițiști, iar directorul școlii mi-a tăiat la repezeală referințele la răutatea și lașitatea celor ce ne persecută. Eram la prima mea întâlnire cu cenzura. Spumegam de mânie, încă neștiind că publicul e capabil, de multe ori, să înțeleagă aluzia, fără a mai fi nevoie de cuvântul incriminator din text.

În piesă era vorba de o femeie tânără, care, refugiată în templu, în timpul bătăliei, dialoghează cu Dumnezeu: „O, Doamne. Dumnezeu, ce-a păcătuit acest popor că îl lovești cu o mână amarnică de dură?! /De ce îl pedesești atât de dureros, de greu?! Privește-mi pruncul frumos, nevinovat: încă nu știe ce înseamnă a păcătui. /De ce trebuie să fugă, așa de mic, de ucigași, de ce trebuie să aude vaiete așa de timpuriu?“. /O femeie vârstnică îi răspunde: „Ai încredere, speră că Dumnezeu ne va ajuta. /Bucură-te, mulțumește Atotputernicului că îți mai poți îmbrățișa băiatul, că nu-i departe, printre sute de primejdii, copilul tău zămbitor. /O, câtor mame le-a ucis dușmanul băieții neînvățați cu viața,

frumoși și curajoși!“. Când se constată uleiul suficient pentru o zi continuă ardă mai departe, un personaj exclamă: „Da, arde, arde și nu se va mai stinge vreodată. /Această flacără este credința noastră, speranța noastră eternă /Care toate chinurile și persecuțiile ne luminează cu strălucirea sa pură. /Fii lăudat, Domnule nostru, Regele Universului, că ne-ai dat această flacără sfântă. /Nu am decât să urmărească, să ne lovească milioani de dușmani: flacăra mai strălucește - și voi fi salvați!“.

Nu știam mai mult. Era sfârșitul lui și nu împlinisem încă 16 ani. Dar chiar cei mari m-au crezut.

La 19 martie 1944, armata lui Hitler ocupat Ungaria, laia - oficial - German naziste. Noi locuim într-o localitate din nordul Transilvaniei care fusese cedată Ungariei. Într-o săptămână, jumătate de milion de evrei au fost trimiși în lagăre morții. Familia noastră figura în ultimul lot al celor care urmau să fie deportați din Oradea. Ne-au strâns, la ora stabilită, peron, dar trenul era arhiplin, așa că nu am închis până dimineață nu în casele din ghetou, ci în templu. Eram înghesuși laolaltă tineri și bătrâni, bărbați, femei, copii. Nu aveam nici măcar apă. Când mijloc de ziua, bătrânii au deschis Chivotul au scos Suliurile Sfinte. Toți s-au înghesuși, plângând, spre amvon, să mearse o dată Tora, înainte de plecare.

Era, poate, o necuviință, dar m-am urcat lângă Chivot și am recitat, singur toată piesa de Hanuca. A fost un succes - ce împlinite să spui acest cuvânt! - ca mă apasă și azi. Și totuși, cuvintele acelea i-au îmbărbătat, poate, pe cei prezenți.

Cred că din auditoriul meu de atunci nu s-au întors nici zece la sută. Dar tera rămăsă actuală.

HALÁSZ ANN

● SUS: Lumânările de Hanuca au fost aprinse și la Odobești

● DREAPTA: Singurii doi copii din minuscula obște din Săveni, jud. Botoșani, în fața Menorei de Hanuca

PRIVIND LUMÂNĂRELE...

Sunt zile de sărbătoare. Privesc lumânările și-mi revine în minte chipul blând al mamei, care, într-o asemenea zi de Hanuca, ne-a spus: „Ce reprezintă prezentul, dacă nu ne cunoaștem trecutul? De aceea, copii, trebuie să ne cunoaștem sărbătorile noastre. Știu că sărbătorile noastre de cele mai multe ori sunt triste, deoarece ele amintesc durerile unui popor care și-a văzut țara cotropită, Templul de două ori distrus de dușmani, iar fiii și fiicele acestui popor împrăștiați pe toată întinderea Pământului. Dar evreul nu își poate uita tradiția. Să nu uitați!“

Nu uit această, după cum nu pot uita nici figura severă, dar atât de dragă a minunatului nostru profesor de ivrit, care ne-a învățat că sărbătoarea de Hanuca este instituită din anul 165 înainte de era modernă și că ea ne amintește de eroismul Macabeilor și al tuturor acelor care au murit al kiduș hasem (pentru credința noastră).

Mă simt obligată moral să-mi amintesc cu respect de cei vârstnici care, cu răbdare și bunătate sufletească, explicau semnificația sărbătorii, dar, în același timp, însuiau dragoste pentru ceea ce trebuie sărbătorit și păstrat, astfel încât fiecare să știe de ce și cum se respectă o sărbătoare. Ei ne-au vorbit cu însuflețire despre toate acestea și ne-au dat și exemplu personal.

Eu datorez, mai cu seamă, bunei mele mame toate amintirile frumoase din copilăria mea, legate de istoria, literatura și obiceiurile noastre.

De Hanuca se citeau poezii, se cântau cântece. Am și acum în amintire câteva deosebit de frumoase, ca de exemplu: „Lumânărica de Hanuca“ de I.L. Peretz și „Lumânările de Hanuca“ de Morris Rosenfeld. Acest poem, pus pe note, reflectă o mare bogăție spirituală.

Rog să mi se permită să redau, pentru bucuria sufletească a celor care au uitat-o, „Lumânărica de Hanuca“ de I.L. Peretz, tradusă de Kleiner. „Încet cade noaptea.

În suflete pică /Și umbre pereții cuprind... /Doar lin și sfioasă-o lumânărică /Se vede în geam licărind /Un basm ea spune /Ce-aminte ne-aduce /De-o spadă vitează și grea! /Atunci ascuțită - azi nu mai străluce /Uitată, dar sfântă e ea! /Rugină e spada /Și moartă e mâna /Ce-n lupte mereu o purta /Și oase viteze îngrășă țărâna /Ieri pare că basmul era!... /Ci ani sunt de-atunci, /Că nu poți să-i numeri! /De spadă și de mână de mult s-a uitat! /Și mișcă astăzi ridică din umeri: /Minunea ce spui tu, cu drept s-a ntâmplat!“

Da, minunea cu drept s-a ntâmplat. Și nu este singura minune întâmplată cu poporul evreu. O minune este însăși existența noastră, această rămășiță a poporului evreu.

O minune, tot din generația noastră, deci trăită de noi și de netăgăduit, este victoria din Milhemet șeșet haiamim (Războiul de șase zile), când, ca și în timpul Macabeilor, cei mulți au fost învinși de cei puțini, aceștia din urmă fiind însuflețiți de o puternică credință. Să credem în minunile petrecute și să trăim în așa fel ca să fim vrednici urmași ai înaintașilor noștri și vrednici de ele și azi. Acestea sunt gândurile pe care mi le-au transmis familia și profesorii și pe care mi le redeșteaptă lumânările de Hanuca pe care le privesc acum.

MEDY BERCOVICI

DISTINCȚII PENTRU INTERPRETARE MOZARTIANĂ

De curând s-a desfășurat la Cluj-Napoca al treilea festival Mozart, în cadrul cărui a avut loc și un concurs de muzică de cameră mozartiană, dotat cu trei premii și două mențiuni. Inițial, au intrat în concurs 15 formații, din care, în etapa a doua, au intrat șapte.

Una din cele două mențiuni a fost obținută de studenții Dan Schor (vioară) și Silviu Ciorbaru (pian), amândoi de la Academia de Muzică din București, pentru interpretarea Sonatei nr. 3 în re major KV 306, pentru vioară și pian, de Mozart.

Menționăm că Dan Schor face parte din formația orchestrală a Comunității noastre evreiești din București, dăruind mult din timpul său pentru succesele spectacolelor atât de așteptate de membrii obștii.

CEREMONIE DE BAR-MITZVA

În ziua de 12 decembrie 1993, a avut loc ceremonia de Bar-Mitzva a tânărului Dan Margulius, fiul președintelui Comunității Evreilor din Constanța.

Este prima manifestare de acest fel după zece ani. De aceea, la ceremonie au participat cu tot sufletul majoritatea enoriașilor acestei comunități.

Tot Dan Margulius a fost cel care a aprins, în fața obștii, lumânările de Hanuca.

Tânărul a fost temeinic pregătit de oficiantul de cult, dl Ioachim Hecht.

MAZAL TOV

PRECIZĂRI

Pe baza relațiilor primite la redacție facem următoarele precizări privind sărbătorile de Hanuca în țară:

1. La Oradea, cuvântul de salut din partea Comunității locale a fost rostit de dl Kövary Petru, întrucât președintele Comunității, ing. Felix Kopelmann, a fost atunci plecat din țară.

2. La Arad, dl secretar general Consiliului pentru Minorități Național ing. Ivan Trușter, a dat citire mesajul adresat de coordonatorul Consiliului, Viorel Hrebenciuc, secretar general guvernului.

Facem aceste precizări cu scuze celor în drept.

Reabilitarea lui Antonescu și ecoul ei în Congresul S.U.A.

8 decembrie 1993

Redăm mai jos traducerea unor scrisori ale doamnei Carolyn Maloney, membră a Congresului Statelor Unite, adresate celorlalți colegi din Congres și președintelui României, dl Ion Iliescu. De asemenea, reproducem fragmente din facsimilele scrisorilor respective.

CONGRESUL STATELOR UNITE CAMERA REPREZENTANȚILOR

Washington DC 20515-3214

8 decembrie 1993

Dragi colegi,

Dacă ați citit ieri în „New York Times” articolul scris de Andrei Codrescu, probabil că ați fost la fel de șocați ca și mine să aflați că la numai o zi după ce Congresul a acceptat rezoluția ce garantează României statutul națiunii celei mai favorizate (MFN), oficialități ale guvernului român au participat la ceremonia dezvelirii statuii dedicate generalului Antonescu, fostul conducător al României în perioada regimului fascist al Gărzii de Fier.

Atrocitățile comise de generalul Antonescu în cursul celui de al doilea război mondial sunt bine cunoscute. Sunt convinsă că dedicarea unei statuii în onoarea acestui criminal de război este o insultă adusă tuturor americanilor, mai ales nouă, care am votat pentru acordarea clauzei ce favorizează comerțul României cu S.U.A. De fapt, în 1991, Congresul a adoptat Rezoluția nr. 186, care leagă în mod direct asistența economică (precum MFN) acordată României de eforturile depuse de această țară în combaterea antisemitismului.

Din acest motiv, am trimis o scrisoare personală Președintelui României, Ion Iliescu, în care am protestat contra eventualei sprijiri pe care guvernul României îl dă spre a onora un om care a fost responsabil de uciderea a mai mult de 250 000 de evrei și 20 000 de țigani.

Sper în mod sincer că veți fi alături de mine în apelul prin care cer Guvernului român să nu dea nici un ajutor acestor proiecte fără sens.

Alături aici o copie a scrisorii mele. Dacă sunteți interesați să adăugați semnătura dumneavoastră acestei scrisori, vă rog să luați legătura cu Andrew Lowenthal la x5-7944, până la data de 15 decembrie.

A Dumneavoastră,
Carolyn B. Maloney
membru al Congresului

Onorabilului ION ILIESCU
Președintele României
(copie Excelenței Sale
AUREL DRAGOȘ MUNTEANU
ambasador extraordinar și plenipotențiar)
Ambasada României
1607 23rd St NY Washington DC 20008
Stimate Domnule Președinte Iliescu,

Vă scriem spre a ne exprima grava îngrijorare cauzată de participarea unor oficialități din Guvernul României la o ceremonie în care a fost dezvelită o statuie a generalului Ion Antonescu, conducătorul României în perioada regimului fascist al Gărzii de Fier.

În timpul regimului fascist al lui Antonescu, sute de mii de civili au fost executați, printre care mai mult de 250 000 de evrei și mai mult de 20 000 de țigani. Dezvelirea unei statuii a acestui criminal de război, la numai o zi după ce Congresul Statelor Unite a acordat României clauza națiunii celei mai favorizate, este o insultă adusă sensibilității tuturor cetățenilor americani. Acest act este în contradicție cu intențiile Rezoluției din 1991, acceptată de Congresul american, ce leagă în mod vădit asistența economică acordată de către Statele Unite de eforturile României în combaterea antisemitismului.

Se poate accepta că guvernul nu poate fi responsabil pentru activitățile persoanelor particulare sau ale anumitor asociații, însă prezența lui Mihai Ungheanu, secretar de stat al Ministerului Culturii, la ceremonia dezvelirii monumentului ne face să credem că această ceremonie a fost făcută cu suportul Guvernului român.

Noi știm că tatăl dumneavoastră a fost deținut un timp într-unul din lagărele lui Antonescu și presupunem că simțiți aceeași repulsie ca și sute de mii de americani ce au suferit în timpul Holocaustului sau ai căror membri de familie au fost masacrați de către fasciști.

Din acest motiv, noi vă rugăm să luați măsuri ca guvernul Dvs să excludă orice asociere sau colaborare cu aceia care vor să-l onoreze pe generalul Antonescu și să luați măsuri ca orice membru oficial sau reprezentant al cabinetului Dvs ce va participa la acest fel de ceremonii să fie înlăturat din funcția pe care o deține. Vă mai rugăm să acționați ca orice legături între oficialități sau autorități publice și aceia care vor să-l onoreze pe Antonescu să fie interzise.

Ne dăm seama că națiunea Dvs trece acum printr-o perioadă dificilă, dar o acceptare - chiar tacită - a reabilitării generalului Antonescu poate duce la o înrăutățire inutilă a relațiilor între națiunile noastre.

Vă mulțumim pentru serioasa atenție față de acest important subiect.

A Dumneavoastră,
Carolyn B. Maloney
membru al Congresului

CAROLYN B. MALONEY
14TH DISTRICT, NEW YORK

COMMITTEE ON BANKING, FINANCE
AND URBAN AFFAIRS

COMMITTEE ON
GOVERNMENT OPERATIONS

CONGRESSIONAL CAUCUS
ON ANTI-SEMITISM

CONGRESSIONAL ARTS CAUCUS
EXECUTIVE COMMITTEE

Congress of the United States
House of Representatives
Washington, DC 20515-3214

PROTEST ANTI-SEMITISM IN ROMANIA

December 8, 1993

Dear Colleague:

If you read yesterday's op-ed in the *New York Times* by Andrei Codrescu, you were probably as shocked as I was to learn that the day after Congress passed a resolution granting Most-Favored-Nation (MFN) status to Romania, officials of the Romanian Government participated in a ceremony dedicating a statue of General Ion Antonescu, the leader of Romania during the Iron Guard fascist regime.

General Antonescu's record of atrocities during World War II is well known. I believe that the erection of a statue honoring this war criminal is an affront to all Americans, especially on the heels of our vote to grant favorable trading terms to Romania. In fact, in 1991, the House passed H. Con. Res. 186 which explicitly links U.S. assistance like MFN to Romania's efforts to combat anti-Semitism.

That's why I am circulating a letter addressed to President Iliescu of Romania. It

The Honorable Ion Iliescu
President of Romania
c/o His Excellency Aurel-Drăgoș Munteanu
Ambassador Extraordinary & Plenipotentiary
Embassy of Romania
1607 23rd Street, N.W.
Washington, D.C. 20008

Dear President Iliescu:

We are writing to express our grave concern over the participation by officials of the Romanian Government in a ceremony dedicating a statue of General Ion Antonescu, the leader of Romania during the Iron Guard fascist regime.

During General Antonescu's fascist reign, hundreds of thousands of civilians were executed, including more than 250,000 Jews and more than 20,000 Gypsies. The erection of a statue honoring this war criminal, just one day after the United States Congress granted Romania Most-Favored-Nation (MFN) trading status, is an affront to the sensibilities of all Americans. It also appears to be contrary to the intent of the 1991 resolution passed by Congress that explicitly linked US assistance like MFN to Romania's efforts to combat anti-Semitism.

While no government can be held responsible for the individual activities of private citizens or organizations, the presence of Mihai Ungheanu, Secretary of State for Culture, at the dedication ceremony can only lead us to the belief that this ceremony had the official support of the Romanian Government.

4563 - nouă

„Sentința generală Antonescu este o insultă la reprezentanții de charnel Antonescu ordonăm:

- 1) Executarea tuturor evreilor din Basarabia, refugiați la Odessa.
- 2) Toți indivizii ce intră în prevederile Ordinului nr. 30285/3161 din 23 octombrie 1941, încă neexecutați și alții ce mai pot fi adăugați vor fi băgați într-o clădire în prealabil minată și care se va arunca în aer. Aceasta se va face în ziua înmormântării victimelor noastre.
- 3) Acest ordin se va distruge după citirea lui.

2-0
Signe de Colonelul militar „
Colonel. Barbu-Dăscălescu
din 11.533 din 24.10.1941
302858

„Pentru dl general Macici.

Ca represalii, dl Mareșal Antonescu ordonă:

1. Executarea tuturor evreilor din Basarabia, refugiați la Odessa.
2. Toți indivizii ce intră în prevederile Ordinului nr. 30285/3161 din 23 octombrie 1941, încă neexecutați și alții ce mai pot fi adăugați vor fi băgați într-o clădire în prealabil minată și care se va arunca în aer. Aceasta se va face în ziua înmormântării victimelor noastre.
3. Acest ordin se va distruge după citirea lui.”

(Ordinul nr. 563 din 24 oct. 1941)

POGROMUL LEGIONAR ÎN CONȘTIINȚA CONTEMPORANILOR

„Toate sinagogile din Capitală au fost depozitate de podoabele lor scumpe și în urmă, aproape toate au fost date pradă focului.

Sunt și astăzi impresionat, când scriu aceste rânduri, de ceea ce am văzut în bezna nopții din 22-23 ianuarie 1941...

În timp ce focul mistuia templele, bestiile au pătruns în casele oamenilor - au siluit nevestele, în fața soților și a copiilor - ucigând copiii, sub privirile împietrite ale părinților...

Sub pretextul unei mișcări cu caracter politic, legionarii au ucis în masă la Jilava, la abatorul comunal, la Băneasa.

Trupurile celor uciși la abator au fost atârnate de ceață, în cârigele folosite de parlagii...

(Procuror I.N. VLĂDESCU)

„Vreau să scot durerea evreiască din bagatela în care a fost înfundată până acum. Vreau să se cunoască de toată lumea adevărul, numai adevărul și întreg adevărul...

De aceea voi ridica pentru o clipă giulgiul ce acoperă mai mult de patru sute de mii de cadavre și voi da deoparte vălul care ascunde tâlhăria ce întrec un miliard de dolari...

„...vreau justiție. Pe sfânta dreptate care izvorăște din bunul simț, din cugetul și sentimentul omului civilizat...”

(MATATIAS CARP)

„După ce au fost torturați fără motiv și fără vreo învinuire o noapte întreagă... condamnați la moarte, a doua zi, ucigașii, sau tovarășii de-ai lor, au revenit la locul crimei, jefuind cadavrele de tot ce le mai rămăsese: veșminte, încălțăminte și dinți de aur din gură...”

(“CURIERUL ISRAELIT”, 1944)

„Evreii români au suferit cele mai crunte vexațiuni. Ei n-au fost scutiți nici chiar de asasinat în masă. Regimul legionar de scurtă durată, ca și regimul antonescian propriu-zis au înscris în istoria țării noastre o pagină de rușine, pe care poporul român, cu nimic vinovat, va trebui s-o plătească scump de tot...”

(EM. SOCOR)

„Nu, n-a fost o izbucnire spontană, un amok subit, - o, nu! Toată nebunia sângeroasă a fost bine pregătită, calm, savant, cu premeditare, pregătită prin propagandă în școli, în presă, în literatură, la radio, cu mult înainte de alianța militară cu Hitler...”

Totul era gata. Măcelul... a început... sânge, schingiuri și iar sânge; jaf și omor, trei zile și trei nopți...

...Erostratul nostru național a aprins 22 de temple numai în Capitală... pe lângă incendiu a mai adăugat și alte isprăvi, crime și hoții, jertfind victime nevinovate pe altarul celebrității cu orice preț...”

(A. AXELRAD)

„Amintirile legate de acele zile de groază mai stăruie și azi. ...socot că uita-rea nu trebuie să se aștearnă pe amintirea acelor zile de groază. Nu toată lumea le-a trăit. Sunt numeroase cercuri românești care abia astăzi află grozăviile care s-au petrecut atunci...”

...de măcelurile în masă, de Jilava, de Băneasa și de abator... Fiecare zi care trece înseamnă o nouă acuzare, un nou examen al sincerității noastre... piatra de încercare a democrației românești o constituie nu împlinirea unor clauze impuse din afară, ci graba de a face dreptate numai din îndemnul propriei noastre conștiințe...”

(ȘERBAN VOINEA)

„Camioanele soseau pe un loc viran din fața abatorului, erau descărcate și începeau de îndată uciderea. Apoi camionul pleca și sosea altul... oamenii coborau... Deodată însă farurile se aprindeau și îi orbeau. Deuceau mâinile la ochi... era ultimul lor gest de oameni vii. O mitralieră izbucnea de undeva din întuneric și îi seceră în câteva secunde... nu scăpa nimeni... Sadicii, cei care nu erau doar asasini, lepădăturile speței umane care înotau în masa legionarilor ca peștele în apă, nu se mulțumeau numai cu atât, umileau apoi acești morți, îi țărău în abator și cu rânjete infame îi agățau în cârlige...”

(MARIN PREDA, „DELIRUL”)

„Iertare? În numele morților? Avem dreptul s-o facem? Uitare? Adică să ne alăturăm tezelor de doctorat care vor să-i ucidă pentru a doua oară pe cei șase milioane de martiri? Să-i lăsăm să ridice iar capul pe «fasciștii cei noi»? Să facem, «tabula rasa» cu Holocaustul și să devenim astfel complicitii unui alt Holocaust, de data aceasta pe scară mondială, și ai unui Auschwitz atomic, în care, vorba lui Elie Wiesel, «toți oamenii candidează la postul de evrei»?

Comemorăm mereu și o vom face cât vom trăi. Strigăm neconștient, în cele patru vânturi, uriașa noastră tragedie, pentru ca altele să nu se repete. Nu îngăduim bagatelizarea memoriei martirilor! Nu vom îngădui nici unui neofascist să ridice capul! Oriunde s-ar afla...”

(ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN)

Texte culese de EVELIN FONEA

LA TEMPLUL CORAL

Urmare din pag. 1

A fost de față Excelența Sa dl Avshalom Meggidon, ambasadorul Statului Israel la București, care a participat și a doua zi, la serviciul divin de la Cimitirul Giurgiului.

Formația coral-orchestra „Șira Vezimra” (dirijor dl Izu Gott) a transmis auditoriului lecția ce s-a putut desprinde din cuvintele cântecului „S'brent” („Arde orașelul nostru, arde”, de Mordechai Gebirtig, fiindcă autorul l-a compus înaintea Catastrofei, încercând să mobilizeze spiritele pentru preîntâmpinarea primejdiei: „De vă este drag orașelul, puneți mâna pe unelte, stingeți, stingeți focul...” Din păcate, arderea de tot n-a putut fi evitată. Cântecul ar putea fi considerat un motto sub semnul căruia s-a desfășurat întreaga manifestare comemorativă. După gravitatea și profunzimea de gânduri concentrate în cântecele „Kol Haolam Kulo” și „Gam ki eileh”, a urmat un serviciu divin oficiat de prim-cantorii Willy Hamik și Aizik Jukovski, acompaniați de Coralul Templului Coral (condus de dl Roger Avramescu).

Impresionanta cuvântare a Eminenței Sale dl Șef Rabin dr. Moses Rosen s-a transformat într-o confesiune - prin calitatea D-sale de martor ocular al pogromului - și într-un protest vehement împotriva ascendenței neonazismului în zilele noastre, rod al nepăsării unora, al minimalizării altora, al otrăvirii propagandei fasciste picurate zi de zi în conștiințele oamenilor, ca și acum mai bine de o jumătate de veac.

Au fost vizionate diapozitive cu imagini-document ale ororilor săvârșite de fasciști în timpul pogromului.

După nuga pentru odihna sufletelor celor uciși Al Kiduș Hașem, Eminența Sa a dat citire listei celor 130 de victime ale rebeliunii de la București și, după rostirea de către Eminența Sa a Psalmului 137 („De te voi

uita, Ierusalime, să mi se usuce dreapta; să mi se lipească limba de cerul gurii de nu te voi aminti, de nu te voi înălța, Ierusalime, în culmea bucuriei mele...”), a spus tradiționalul kadiș.

Între zidurile Templului Coral a răsunat „Marșul partizanilor evrei”, de Hirsch Glick, interpretat de formația coral-orchestra „Șira Vezimra”. „Să nu spui niciodată că mergi pe ultimul tău drum”: au pătruns în inimi, dărz și demn, cuvintele-cheie ale cântecului intonat de luptătorii Ghetoului din Varșovia, de partizanii evrei din mișcările de rezistență antifascistă, de voluntarii înrolați în Brigada Evreiască a Forțelor Aliate...

A urmat intonarea cântecului „Ani Maamin” („Eu cred”), crezul formulat de Maimonide: „Cred cu o credință desăvârșită în venirea lui Mesia și, chiar dacă el ar întârzia, îl aștept în fiecare zi să vină”. Cu aceste cuvinte pe buze au murit nenumărați martiri evrei în Transnistria, la Auschwitz și la Buchenwald, la Vilna și în atâtea lagăre de exterminare.

Și iată că „Hatikva” („Speranța”), imnul Statului Israel modern, cântecul care a încheiat solemnitatea, a expirat o dată mai mult încrederea noastră în victoria Binelui asupra Răului, în supremația rațiunii asupra urii oarbe.

În dimineața zilei de joi, 6 ianuarie a.c., au avut loc un serviciu divin și un pelerinaj la mormintele din Cimitirul Giurgiului ale martirilor pogromului fascisto-legionar din ianuarie 1941.

Au participat Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, conducători ai F.C.E. și C.E.B., rude ale victimelor.

Veșnic să fie binecuvântată memoria scumpulor și sfinților noștri martiri căzuți AL KIDUȘ HAȘEM!

DECESE

În cimitirele Comunităților Evreiești din țară au fost înhumați, în trim.IV. 1993, următorii:

ARAD. Bakács Istvan (83 de ani); Bartok Imre (92); Gáspár Magda (85); Guttmann Tiberiu (63); Iancu Francisca (81); Löwy Olga (86); Mozes Elvira (84); Nacht Libertina (85); Sugár Heda (72); Schatzmann Emeric (78). BOTOȘANI. Cohn Herșcu (73); Frenkel Stefania (80); Perju Rebeca (72); Segal Feiga (87). BACĂU. Angelovici Motel (85); Galantar Paulina (88); Rotenberg Ghizela (69). BRĂILA. Goldammer Avram (69); Grünfeld Rachel (97); Hertzau Betty (84); Vaistein Silvia (76); BĂRLAD. Weintraub Etti (62). BISTRIȚA. Kappel Reghina (73). BUZĂU. Avram Amely (78); Rozemberg Herman (85). CLUJ. Boar Magdalena (45); Jakab Szima (90); Dr. Marton Miklos (88); Marton Antal (86); Müller Samuil (84); Weisz Adolf (88). CONSTANȚA. Hecht Clara (84); Șaraga Ely Nusem (79). DEVA. Manghelus Adolf (72); DEJ. Kertesz Tiberiu (74); Kertesz Ana (72). FOCȘANI. Dr. Brand Sidoniu (73). GALAȚI. Ghinsburg Sara (86); Kesler Basia (83); Solomon Klara (69). HATEJ. Abraham Andrei (80). IAȘI. Cauffman Hary (63); Solomon Sofia (87). MEDIAȘ. Kovacs Irma. ORADEA. Aczel Maurițiu (93); Fuhmann Ladislau (78); Iancu Buium (59); Israel Miksa (83); Kopper Stefan (80); Margulius Elias (78); Popper Endre (89). ORAȘUL. Dr. Weisz Ladislau (65). PITEȘTI. Ghingola Avram (81). PIATRA NEAMȚ. Antler Moise (82); Leibovici Misca (90). PLOIEȘTI. Löb Erna (74). ROMAN. Cioară Clarisa (73); Faier Luiza (76). RĂDĂUȚI. Bartfeld Simon (58);

Gheorghiu Sena (84). SIBIU. Solomon Iohana (71). SUCEAVA. Bartfeld Sura (81). SIGHEȚ MARMĂȚIEI. Moscovici Adolf (83). TIMIȘOARA. Hecht Hermina (85); Goldenberg Maxim (69); Weil Alexandru (81); Fried Eugen (60); Grün Carol (64); Basch Iosif (87); Fekete Elisabeta (84); Grausz Ștefan (84); Schönfeld Gheza (87). TG.MUREȘ. Edelstein Dezideriu (80); Gros Gheorghe (57); Weisz Alexandru (63).

În cimitirele Comunității Evreilor din București au fost înhumați, în perioada 1-31 decembrie 1993, următorii:

Stănescu Clement (67), str. Camille Rescu nr. 37; Mateescu Willy (64), str. Tg. Neamț nr. 17; Negru Nelu (Herș) (85), str. Cozla nr. 3; Buharevici Paula (84), str. I.O.R. nr.1; Marco Traian (81), str. Dionisie Lupu nr. 174; Privis Sura (77), Cal. Ferentari nr. 72; Marcus Valeriu (81), Șos. Viilor nr. 101; Platman Aurel (43), Șos. Măgurele nr. 39; Taingiu Macs (82), Bdul Muncii nr. 86; Marcovici Ana (89), str. Anton Pann nr. 2; Harisan Aline (76), str. Rovine nr. 2; Kleinberg Pepi (77), str. Semănătorului nr. 44; Baras Zeldă (83), str. Moara nr. 3; Perlea Raul (72), str. Presei nr. 1; Ciobotaru Dina (90), Bercu Dina (60), Cămin „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen”; Radovici Marcel (84), str. Pitar Moș nr. 27; Cerchez Aneta (91), str. Vlădescu Cristea nr.9; Wekler Etta (85), Bdul Republicii nr. 51; David Aurica (88), Bdul N. Titulescu nr. 164; Ledeanu Amalia (87), Bdul M. Kogălniceanu nr. 23; Bergenfeld Cerestea (84), str. Biserica Amzei nr. 27; Aroneanu Aurel (79), str. Ion Bogdan nr. 7; Marcus Solomon (82), Calea Victoriei nr. 214; Sternberg Marcel (86), str. I.G. Duca nr. 24; Haimovici Ana (89), str. Cuțitul de Argint nr. 3-9.

Cu aceeași durere, Anton - fiu și Lia - noră comemorează, la 25 februarie, 8 ani de la dispariția iubitei lor ETELLA ROSENZWEIG.

Fie-i memoria binecuvântată!

Beatrice și Luminița - nepoate, cu familiile lor, anunță cu durere decesul dragii lor bunici - GALANTARU PAULINA din Bacău.

Odihească-se în pace!

La 4 ianuarie s-au împlinit nouă ani de când soarta vitregă a smuls prea timpuriu pe HAȘ GOLDENBERG - din Galați. Îl pomenesc Elena Goldenberg - soție, Bela Kling - soră, Iosel Goldenberg - frate.

Au trecut șase luni de tristețe și durere de la dispariția scumpului nostru SERGIU GRIMBERG, STOICA. Îl plângem veșnic: părinții, soția, fiul.

Gherșin Herman cu întreaga familie anunță cu durere încetarea din viață a fiicei lor GHERȘIN MARICA. Înhumarea a avut loc joi, 6 ianuarie la Cimitirul Giurgiului.

În 27 Șvat sunt șase ani de când scriitorul ISRAEL BERCOVICI nu mai este printre noi. Fie-i memorii binecuvântată! Familia.

Cu profundă durere, anunț încetarea din viață, în ziua de 2 noiembrie 1993, a dragului BENEDIC ENGLER, violonist.

A fost înmormântat la Cimitirul Giurgiului. Odihească-se în pace! Nite voi uita niciodată. Nina.

CUVÂNTUL ÎN DESTINUL OMULUI

„Și poporul a văzut glasurile” (Exodus 20,15)

Cuvântul, ca produs, dar și ca producător al omeneșului, are aceeași structură ca și a omului: material și spiritual, sensibil și inteligibil, social și individual. De aceea, cercetarea cuvântului contribuie la o mai adâncă înțelegere a omului. Prin cuvânt, omul se așază între ignoranța naturii și adevărul absolut.

Mai întâi, cuvântul este material prin sonoritatea lui și spiritual prin înțelesul la a căruia formează participă. De ce sonoritatea vorbirii a devenit materia privilegiată capabilă să genereze spiritul? În primul rând, datorită minimei ei materialității: este perceptibilă, dar este invizibilă și deci poate să se refere la nevăzut, la ceea ce depășește orizontul perceptual al omului, la cauzele nevăzute ale efectelor vizibile, la viitorul posibil al intervențiilor umane în mersul lucrurilor.

La începuturile istoriei lor, oamenii au fost atât de uimiți de puterea invizibilă a vorbirii, de a obține din partea semenilor să facă ceea ce li se cere, încât au crezut că se pot adresa cu același succes și suferelor invizibile ale forțelor naturale. De aici, animismul și magia; nu animismul a dus la magie, ci magia avea neapărat nevoie de animism. Magia devenea posibilă numai prin însușirea naturii. Așa au fost create spiritele, apoi zeii. Biblia istorisește că Dumnezeu însuși folosește cuvântul pentru a crea lumea. La începutul culturii a fost cuvântul omului. Prin gândirea care se iscă prin și în el, cuvântul este unealta primordială, care face posibilă inventarea și perfecționarea tuturor celorlalte unelte. Strigătul nearticulat al necuvântătoarelor aparține încă naturii, în vreme ce articularea cuvântului inaugurează cultura. Natura nici nu pregătește un organ special pentru vorbire; gura, dinții, limba, coardele vocale s-au dezvoltat pentru a asimila natura, nu pentru a o contrazice.

Materia din care este alcătuit cuvântul nu este brută, ci deja lucrată. Articulația cuvântului constă în selectarea, compoziția și modularea sunetelor vorbirii. Vorbirea este alcătuită din unități semnificative - moneme - care, la rândul lor, sunt alcătuite din unități distinctive - foneme . În vreme ce monemele sunt referențiale, fonemele nu sunt decât diferențiale; cu un număr limitat de foneme - câteva zeci în toate limbile - pot fi construite un număr nelimitat de moneme și sintagme. Cu același număr de foneme, au creat operele lor Eminescu și Argezi și Blaga. Sunetele prin care vorbirea realizează fonemele unei limbi diferă de la vorbitor la vorbitor și chiar la același vorbitor de la un moment la altul, potrivit stării lui fizice și sufletești, în vreme ce fonemele sunt aceleași la toți vorbitorii acelei limbi.

Dubla articulație a vorbirii a împins pe planul al doilea variația expresivă a sunetelor și a adus în prim plan invarianta intelectuală a fonemelor. Modularea stilistică a sunetelor devine subordonată stabilității logice a fonemelor. În acest sens, poezia este un „joc secund”. Stabilitatea fonemică dă vorbirii posibilitatea de a abstractiza și generaliza; robind aceleași cuvinte ori de câte ori se aflau în fața unor lucruri de același fel, oamenii au ajuns să-și faurească noțiuni capabile să reflecte proprietăți și raporturi generale și constante ale realităților cu care aveau de-a face. Strigătul animal este nemijlocit legat de lucrurile prezente care li stănesc, în vreme ce cuvântul este un mijloc care, ținând lucrurile la o anumită distanță, se poate referi și la trecutul și la viitorul lor. Prin cuvânt, oamenii nu se mai mulțumesc să se adapteze la natură, ci încep să adapteze natura la propriile lor nevoi, s-o transforme potrivit ideilor și intențiilor lor. Poruncile Bibliei nu sunt îndreptate împotriva naturii, ci împotriva manifestărilor ei sălbătice, ele nu urmăresc distrugerea naturii, ci umanizarea ei. Idealul iudaismului nu este ascetismul, ci comportamentul moral.

Participând la formarea ideilor, vorbirea nu făurește doar noțiuni prin care oamenii

se străduiesc să cunoască lumea, ci și aprecieri potrivit cărora iau o anumită atitudine față de ea. Ideea nu conține doar denotații cognitive, ci și conotații apreciative. Prin ton, intonații, debit, ritm, accent, gesturi, mimică, pe de o parte, iar pe de altă parte, prin tropi și figuri de stil, vorbirea cristalizează și evaluarea lucrurilor cunoscute prin noțiuni. Sinonimele au aceeași noțiune, dar exprimă aprecieri deosebite. De la valorile stilistice - fonetice, lexicale, morfo-sintactice - începe întreaga artă: muzica dezvoltă virtuțile expresive ale roștrii, iar plastica pe acelea ale gesturilor și mimicii. Ceea ce este artistic în artă este expresia unei anumite atitudini față de lumea mai mult sau mai puțin cunoscută. Esențial în artă este împărțirea unei atitudini și nu comunicarea unor cunoștințe. Menirea artei nu este să reflecte lumea, ci să exprime o anumită atitudine față de lumea reflectată. Faimoasa formulă „arta este viață” confundă viața și arta și lasă, astfel, în întineric distanța critică a artistului față de viață și față de propria lui trăire. Artă nu e posibilă fără cunoaștere, dar cunoașterea este doar un prilej al creației artistice. Curentele artistice care au încercat să evite cunoașterea s-au cristalizat în jurul unei anticunoașteri, care nu e lipsă de cunoaștere, ci e anticunoaștere, adică ostilitate față de cunoaștere. Ocolirea cunoașterii presupune o și mai mare încordare a cunoașterii, o și mai intensă luciditate. O operă de artă nu trebuie neapărat să semene cu ceva, dar trebuie totdeauna să însemne ceva: expresia unei atitudini originale față de lume. Gauguin îi sfătuia pe pictori să picteze din memorie pentru a scăpa mai ușor de sub fascinația realului. În „Măsterul Manole”, Lucian Blaga nu povestește un fapt real, ci își exprimă cele mai intime convingeri despre tragedia creației, iar „Nervi de toamnă” de Bacovia nu este o descriere a toamnei, ci răsunetul ei afectiv în sufletul poetului.

Dar înainte să devină mijloace de sporire a expresivității, metafora și mitul sunt principalele căi ale cunoașterii. Energia metaforică îi dă vorbirii posibilitatea să transforme experiența în noțiuni, judecări, raționamente și, punând sentimentele în contact cu ele, să le structureze în diverse evaluări ale realității. Capacitatea cuvintelor de a „transporta” semnificații de la un lucru la altul, de la o specie la alta, de la un gen la altul, până la universal, permite gândirii o autonomie crescândă, care nu poate ajunge niciodată la independență față de vorbirea care o face posibilă. Cu cât autonomia gândirii față de vorbire este mai mare, cu atât crește și putința ei de a retroactiona asupra limbii, sporindu-i vocabularul și dezvoltându-i structurile morfosintactice. Multe mii de ani au trecut de la holofrază la discursul teoretic, de la limbile mito-magice ale gândirii sapiențiale la limbile conceptuale ale gândirii teoretice. Dar chiar și cea mai subtilă gândire depinde de materialitatea vorbirii, fie ea și nerostită: emisfera cerebrală care coordonează vorbirea este activă, curenții bioelectrici specifici continuă să circule, coardele vocale vibrează.

Fiind singura ființă cuvântătoare, cugetătoare și lucrătoare, omul este singura ființă în stare să dea mai mult decât primește: cu ajutorul vorbirii creează mai multă informație decât primește și cu ajutorul celorlalte unelte produce mai mult decât consumă. Creator de plus-informație și de plus-produs, omul este singura ființă capabilă să se opună neconținut entropiei crescândă a naturii, chiar dacă victoriile lui negentropice sunt locale și vremelnice, oricât de mult ar dura. Omul se opune neîncetat forțelor supraumane ale naturii - care ne naște și ne omoară - și nicidecum omul puteri „supranaturale”. Natura nu știe că este superioară omului, dar omul știe că este inferior naturii. Natura poate să devină conștientă de ea însăși numai prin forța spirituală a omului. „Omul nu este decât o trestie, cea mai slabă a naturii; dar este o trestie gânditoare. Nu e nevoie ca universal

ÎNTELEPCIUNE IUDAICĂ (III)

SEF RABIN DR. MOSES ROSEN

MAGHIDUL IAACOV KRANTZ DIN DUBNO*

Vreți ca vaca să dea lapte? Dați-i de mâncare. Altfel nu dă.

Rabi Iaacov ajunsese odată la Vilna și, bineînțeles, a tras la marele GAON (geniu în studii talmudice) ELIAHU. Acesta, bucuros de o oaspete al cărui nume devenise vestit în întreaga diasporă evreiască prin parabolele minunate cu care împodobește orice problemă în discuție, l-a invitat imediat după ce a intrat în casă, să-i spună și lui o parabolă.

Rabi Iaacov, deși era flămând (călătorise multe leghe și ar fi preferat o invitație la masă), nu-l refuză pe ilustrul său amfitrion și glăsuie cam în felul următor:

„A fost odată un evreu sărac lipit pământului. Nevasta și o droaie de copii își cereau hrana, iar el, bietul, pe care soarta l-a zvrilit tocmai într-un sat îndepărtat, nu izbutea să-și câștige o pâine pentru familia sa. Se chinuia deci, bietul om, de azi pe mâine și aștepta... o minune.

Iată că aceasta se ivi în chipul unui evreu bogat care tocmai trecea prin satul respectiv, într-o zi de iarnă friguroasă și se opri pentru un ceas-două, în bordeiul săracului, ca să se încălzească puțin.

În timpul cât a stat acolo, în casă, musafirul și-a dat seama de situație, mila l-a copleșit și, tot gândindu-se cum să-i dea gazdei o mână de ajutor, s-a hotărât să-i cumpere o vacă. Vaca va da lapte, va fi bucată de brânză, de unt în casă și, astfel, cumplita foame nu-i va chinu pe bieții oameni.

Zis și făcut. Bucurie mare în casă! Oaspetele a plecat cu o mare satisfacție - de a avea conștiința că ajutorul său îi satură pe înfometații copii și binecuvântările gazdei și ale întregii sale familii îl însoțiră pe miraculosul călător.

După trecere de câteva zile, vremea se

mai îndreptase și „donatorul” nu-și găsea liniștea. Voia să vadă cu ochii săi familia sătulă. Puse de i se înhărmă caii și nazat... Înapo! În satul cu pricina spre a culege roadele binefăcătorului său gest.

Când colo... de când deschise ușa casei, își dădu seama că lucrurile stau prost. Palizi, cu ochii înlacrimați, gazdele au început să se vaită că... li-e foame cumplită.

- Foame? exclamă musafirul. Vaca nu vă dă hrana zilnică?

Când primi un răspuns negativ: „vaca nu dă lapte”, el se încumetă să-i întrebe:

- Cei dați de mâncare vacii?

Nenorociții dădură iar din cap și spuseră că la asta nu s-au gândit.

- Vreți ca vaca să dea lapte? Dați-i întâi de mâncare. Altfel, n-o veți „convinge” le răspunse binefăcătorul lor.

Iar Rabi Iaacov, Maghidul din Dubno, conchise parabola, spunând:

- Prea luminate Gaon Eliahu, vrei parabole? Dă întâi masa și apoi... vaca se va lăsa mulsă!

Nota bene: Recent, adică acum vreun an și jumătate, am utilizat această parabolă, într-o discuție avută la Departamentul de Stat al Statelor Unite, cu fostul ministru de externe, Lawrence Eagleburger.

Când unii dintre participanții la discuție au început să pună în legătură acordarea „clauzei” de gradul de democrație din țara noastră, am folosit parabola (abuzând, poate, de amabilitatea și bunăvoința gazdei) și am conchis:

- Vreți democrație? Prin foame se poate atinge tocmai contrariul. Toate forțele antidemocratice, demagogice pot numai să profite de pe urma foamei. Dați clauza și astfel veți crea premisele democrației.

Se pare că parabola lui Rabi Iaacov n-a stricat. Vaca a început să fie hrănită. Nădăjduim că și... laptele va curge. Chiar și fără miere. Suntem modeste...

* Maghidul era un soi de „orator” popular care comenta probleme serioase, chiar dramatice, cu ajutorul unor discutate parabole sau fabule, câștigând simpatia și chiar admirația maselor evreiești din Răsăritul Europei.

întreg să se înămeze pentru a-l zdrobi: un abur, o picătură de apă ajunge să-l ucidă. Însă, când universalul îl zdrobește, omul este încă mai nobil decât ceea ce l-o moară, deoarece știe că moare și avantajul pe care universalul îl are asupra lui; universalul nu știe nimic” (Pascal, *Pensées*, Geneve, 1943, p.189). Destinul omului este creația.

Creația este însă un proces profund individual, el se petrece în tensiunea dintre sensibilitatea și rațiunea unei individualități. Creația nu se învește în câmpul social dintre oameni, ci în legătura individuală dintre simțirea și gândirea fiecăruia. Creația nu este un act interindividual, ci intrindividual. Creația pomeste de la puțină vorbire de a transforma informația primită prin simțuri în plus-informație intelectuală, concentrată în concepte. Spre deosebire de senzații, percepții, reprezentări, conceptele depășesc oglindirea individualului și efemerul, reușind să reflecte ceea ce este general și constant în lucruri. Prin concepte, oamenii dobândesc o autonomie mereu mai mare față de mediul înconjurător și, deci, posibilitatea de a-l silii să-l slujească.

Superioritatea oamenilor față de necuvântătoare constă tocmai în capacitatea de a transforma experiența în idei și idealuri prin care devin în stare să dea naturii rosturi omenești. Individualitatea puterii de creație nu împiedică, ci dimpotrivă, sporește neconținut rodnicia colaborării dintre oameni în domesticirea naturii. Creația colectivă este o contradicție în termeni, dar colectivizarea rezultatelor ei individuale este necesară dezvoltării sociale.

De altfel, societatea nu se mulțumește să colecteze și să răspândească rezultatele creațiilor individuale, ci participă nemijlocit la însăși promovarea creației. Creația nu e posibilă decât în limba comunității lingvistice din care face parte creatorul. Prin limba prin care și în care gândește creatorul, societatea participă la crearea celor mai individuale și mai originale idei. Fără societate nu există individualitate, dar valoarea supremă a dezvoltării sociale este individualitatea, singura capabilă de creație. O societate este superioară alteia în măsura în care diferențierea ei în individualități este mai înaintată.

Libertatea se împletește cu constrângerea în formarea cuvintelor. Cuvintele se supun inevitabil regulilor fonetice, lexicale și morfosintactice ale limbii căreia îi aparțin, dar vorbitorul are libertatea de a le alege pe acelea care sunt cele mai apte să participe la transformarea experienței lui în idei. Libertatea fără constrângere compromite comunicarea, iar constrângerea fără libertate impune vorbitorilor o „limbă de lemn”, care nu mai este vorbită de vorbitorii înșiși, ci SE vorbește automat prin glasul vorbitorilor. Limba de lemn nu mai comunică ideile vorbitorilor, ci ale Puterii. Nici o societate nu este viabilă fără împletirea dintre libertate și constrângere: fără libertate, constrângerea duce la tiranie, fără constrângere, libertatea duce la anarhie.

HENRI WALD

DOCUMENTE INEDITE

UN EȘEC AL CENZURII COMUNISTE. MATERIALUL RESPINS ÎN IULIE 1986 SE PUBLICĂ ÎN OCTOMBRIE ACELAȘI AN

Era în primăvara anului 1986. Comemorarea pogromului de la Iași se pregătea deja în culise. „Sus” plutea „indicația” pregătirii „reabilitării” lui Antonescu. Nu era nimeni atât de naiv încât să creadă că, dacă în presă, în literatură apare un nou „erou național”, tocmai acela care a lovit crunt în comuniști, Antonescu, acest volte-face se întâmplă fără știrea și chiar fără inițiativa lui Ceaușescu.

În Almanahul „Săptămâna”, editat de oficiul P.C.R. București (tot „Săptămâna”!), apare un articol care bagatelizează pogromul, îi denaturează sensul și dimensiunile și provoacă indignarea generală. L-am sesizat pe Nicolae Ceaușescu. Nu-am primit nici un răspuns.

Un amănunt zguduitoare: la Iași, avocatul Altain este scos duminică (în „acea duminică”) din casă de către un grup de pogromiști. Se aflau la el în vizită consulul italian (care era și chiriș în imobilul lui Altain) și prietenul acestuia, Curzio Malaparte, care în a sa carte „Kaputt” relatează scena. Evreului i se zdrobește capul, e așvârlit într-un camion militar și cei doi mușafiri italieni gonesc cu mașina lor în urmărire camionului. La Podu Iloaiei, în stație, ei nu mai găsesc decât buletinul însângerat al victimei amestecat cu alte sute de cadavre.

„Săptămâna” îl acuză de fals pe autorul lui „Kaputt”: nu e nimic adevărat; numele publicistului italian nu apare nici la poliție, nici la vreun hotel; deci, e o minciună.

Ce face însă Dumnezeu? Cel mai simplu dintre lucruri. Fiica victimei e soția ing. Theodor Blumenfeld, secretarul general al Federației noastre. Ea și mama ei (care este în viață) au asistat la întreaga scenă.

Morții de la Iași n-au existat? Ei trebuie neapărat omorâți încă o dată. Așa e „indicația”.

I-am scris lui Ceaușescu. E doar ziarul partidului comunist în care a apărut, în același articol, uriașa minciună că la Iași au fost 500 („cinci sute de persoane”) - de evrei nici nu e pomenit un cuvânt - victime ale legionarilor.

Așa se pregătea comemorarea. I-am scris lui Nicolae Ceaușescu. Nu mi-a răspuns.

Înterupem aici narațiunea spre a arăta cum se comemora la Iași pogromul până în 1986.

UN SINGUR POGROM, DOUĂ COMEMORĂRI

Se făceau două comemorări. La „Sala tineretului” se „mobilizau” circa 100 de „activiști”. Potrivit „ritualului” stabilit „de sus”, se vorbea numai de „cele 500 de persoane” - victime, iar mass media nu pomenea nici o vorbă despre solemnitate.

Noi însă, rezistând tuturor presiunilor (Securitatea, Comitetul Democrat Evreiesc și Conducerea Comunității atât timp cât era formată din comuniști), an de an am făcut comemorarea la cimitirul evreiesc (unde pot fi văzute la intrare câteva sute de morminte de ofițeri și soldați evrei, morți în Războiul pentru Integritatea României Mari, 1916 - 1918, iar la 20 de metri distanță, se află mormintele comune în care zac mii de martiri din pogromul din 1941). Acolo, în „Împărăția morții”, rosteam predica, în prezența autorităților (le era rușine să vină), cărora le strigam în față adevărul, îngrozitorul adevăr, al celor cel puțin 12 000 de evrei uciși în curtea chesturii, pe străzile centrale ale Iașilor, ziua în amiaza mare sau asfixiați în cele

două „trenuri ale morții” cu aproape 5 000 de pasageri (150 oameni într-un vagon pentru trei cai).

Bineînțeles că această solemnitate era și ea trecută sub tăcere.

În 1986, în fața celor ce se uneltau, ne-am hotărât să luăm atitudine. Am angajat câteva zeci de autobuze în toate orașele moldovene și astfel, pe neașteptate, au apărut la Iași circa 4-5 000 de evrei veniți la comemorare. Au sosit de asemenea dr. Yosef Govrin, ambasadorul Statului Israel în România și Clark, consilier la Ambasada SUA din București. Primul a luat cuvântul inginerul Theodor Blumenfeld, ca martor - unul din mii de martori - dezmințind „dezmințirea” din „Săptămâna”.

A urmat predica mea, în care am subliniat ca idee centrală adevărul că la Iași nu a fost pogrom, ci genocid, pregătit la cel mai înalt nivel (Antonescu se afla la Roman, în cele patru zile ale masacrelor) organizat de aparatul de stat (armată, poliție, ceferiști etc.), că gropile uriașe au fost pregătite cu câteva zile înainte de masacru ș.a.m.d.

FURIA CENZURII

Ceea ce a urmat era... furie teribilă. Întregul material (reportaj, rezumatul predicii, fotografii de la masacru luate de soldați germani etc.) a fost refuzat. Nimic, nici un cuvânt n-a putut apărea în revista noastră. Furtună amenințătoare la orizont. Am plecat în Elveția, în vacanță, nu înainte de a preda întregul material corespondentului Agenției italiene de știri ANSA, dl Venier.

L-am rugat pe secretarul general al Federației Comunităților Evreiești, ing. Theodor Blumenfeld, să-mi comunice telefonic și integral tot ce se va întâmpla. După trecerea câtorva zile, Blumenfeld a fost chemat la Departamentul Cultelor și acolo au urmat cele ce reies din scrisorile pe care le-am trimis, la întoarcerea mea în țară, lui Petru Enache, secretar al C.C. al P.C.R. pentru probleme culturale (era vorba de cenzurarea revistei noastre), lui Olteanu, primarul Capitalei și membru al CPEx (era vorba de „Săptămâna”, gazeta a organizației Capitalei a P.C.R.) și lui Ion Cumpănașu, președintele Departamentului Cultelor (grave atingeri aduse libertății noastre de cult).

Am comunicat dlui Cumpănașu (era cam pe la finele lui august 1986) că materialul ce trebuia să apară după comemorare - adică la începutul lunii iulie 1986 - și a fost interzis va apărea în străinătate, dacă nu mi se aprobă cererea de a-l publica în „Revista Culturii Mozaic”.

Materialul integral - cu toate fotocopiile de pe documente, cu fotografiile din pogrom și cu textele scrise de mine - a apărut în nr. 609, din 15 octombrie 1986.

Neverosimil? Imposibil? Cine are colecția revistei poate găsi, la data mai sus menționată, întregul material. Pentru acela care nu-l are, publicăm un facsimil în numărul de față.

Memoriul pe care-l reproducem aici arată că am luat atunci atitudine fără echivoc și cu toate riscurile inerente. Era în anul 1986; rețineți data și faceți un efort de memorie pentru a înțelege mai bine lucrurile.

LA TELEVIZIUNEA DIN BUDAPEȘTA...

Evenimentele de mai sus au transpirat în anumite cercuri diplomatice. Un ziar din Budapesta a reproduces articolul meu: „Uitare? Iertare? Reabilitare?”

Relațiile noastre, ale F.C.E., cu comunitatea evreiască din Ungaria slăbiseră, nicidecum din vina noastră. Punctul nostru de vedere a fost și a rămas că două comunități evreiești vecine trebuie să nu se lase influențate de situații trecătoare și să rămână tot timpul frățești și prietene, fiecare dintr-insele fiind devotată și loială țării gazdă.

Dar... pentru dragoste trebuie doi. Deci nu mai eram invitați la ședințe. „Pactul de la Varșovia” (adică ședința comunităților evreiești din țările respective) nu ne mai cunoștea... Am suportat-o și pe asta...

Ajunsem în luna mai 1988. Ședința Comitetului de conducere al Congresului Mondial Evreiesc are loc la Budapesta. De data aceasta, nu aveam nevoie de invitație. Eram și eu... gazdă! Am sosit deci în capitala Ungariei, împreună cu soția. Am fost primit cu multă prietenie, ceea ce m-a surprins.

După câteva ore, m-am lămurit. Televiziunea m-a invitat pentru un interviu. După trecerea câtorva minute de întrebări inocente, cade întrebarea: „Ce s-a întâmplat la Iași?” Răspunsul meu a fost prompt: „Despre ceea ce a fost la Iași vorbesc la București. La Budapesta e cazul să mă întrebați ce s-a întâmplat sub ocupația horthystă la Cluj, la Oradea, la Sighet. Unde au dispărut cei 130 000 de evrei din nordul Transilvaniei?”

Interlocutorul meu a amuțit. De îndată, a apărut o defecțiune tehnică. Interviul a fost întrerupt; însă, plătind un preț gras ce mi s-a cerut (una sută dolari), am în posesie această „Simfonie neterminată” a teleretoricii mele.

Nici în acest caz nu doresc să insinuez nimic contra nimănui. Caragiale spunea: „Avem și noi falșii noștri”. Au și ungurii, numai puțini dintre ei, meteahna să nu suporte să li se amintească de Holocaust... Parcă le-ar ajuta la ceva tăcerea! Nimeni nu contestă Holocaustul și nimeni nu „culpabilizează” vreun popor.

Ba, dimpotrivă. Domokos Geza, fostul director al Editurii „Kriterion”, care a avut curajul să se solidarizeze cu noi, când, în 1980-1985, băntuia antisemitismul lui Ceaușescu (articolul „Idealuri”, apărut tot în „Săptămâna”, „Saturnaliile” și altele ejusdem farinae), a venit din proprie inițiativă împreună cu alți cinci parlamentari maghiari, la 25 noiembrie 1991, la Cluj, la Sinagogă, ca să ceară iertare pentru ceea ce fasciștii maghiari au săvârșit împotriva evreilor.

Noi îi omagiam atât pe Mitropolitul Bălan al Ardealului, cât și pe Episcopul Marton Aron, de la Alba Iulia, pentru noblețea lor sufletească de a ne fi dat ajutor, în clipele de grea cumpănă...

Ca să încheiem însă și cu o notă amuzantă: după ce am dat suta de dolari și am primit placa video, a doua zi, la aeroport, n-a mai venit nimeni să ne spună „bună ziua”!

Noi însă tot frați buni cu coreligionarii noștri din Budapesta rămânem și li așteptăm să ne facă cinstea unei vizite spre a reînnoia vechea tradiție: „Kol Israel Haverim” - „Toți evreii sunt frați”.

ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN

(August 1993)

nr. 1187/21.VIII.1986

DOMNIEI SALE,
DOMNULUI PETRU ENACHE

Secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Român
Prea Stimate Domnule Secretar,

Ne permitem a vă trimite în copie, memoriul pe care l-am înaintat astăzi Departamentului Cultelor, referitor la comemorarea pogromului fascist din 1941 de la Iași.

Cu profund respect,

DR. MOSES ROSEN
Șef Rabinul Culturii Mozaic
Președintele Federației Comunităților Evreiești
din Republica Socialistă România

Către

DEPARTAMENTUL CULTELOR

V-am sesizat, în decursul lunii iunie a.c. în problema articolului scris de Mihai Pelin în Almanahul pe 1986 al „Săptămânii”, articol care are menirea:

1. Să bagatelizeze pogromul din iunie 1941 de la Iași;

2. Să „reabiliteze” pe criminalii de război care au dirijat pogromul și au fost osândiți de justiția Republicii.

Am scris, în același timp, o scrisoare în această problemă Domnului Petru Enache, Secretar al C.C. al P.C.R., iar alia Domnului Primar General al Capitalei („Săptămâna” este organul Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al municipiului București) și n-am primit până azi nici un răspuns.

În schimb, am fost nevoiți să tipărim numărul din 15 iulie 1986 al „Revistei Culturii Mozaic” fără a pomeni despre comemorarea a 45 de ani de la pogromul de la Iași.

Nu s-a putut face acest lucru întrucât Departamentul Cultelor, prin D-nii directorii Munteanu și Negoiu, a cerut să facem modificări structurale ale materialului, modificări care - după părerea noastră - ar

fi denaturat cele întâmplate și ar fi dus la aceleași concluzii la care duce articolul lui Pelin.

S-a cerut de către sus-numiții reprezentanți ai Departamentului Cultelor dlui ing. Theodor Blumenfeld, Președintele Comunității Evreilor București, următoarele:

a) În pagina I a revistei să apară o casetă în care să se arate că pogromul de la Iași a fost făcut de germani, că în România naziștii nu au putut aplica „soluția finală” a problemei evreiești, că pogromul de la Iași a fost o excepție și de atunci „nu s-a mai întâmplat nimic rău evreilor din România”.

b) Să nu se publice mărturii sau fotografii din cele care arată barbariile comise în acest pogrom sau chipuri ale victimelor.

c) Să se suprimă cifrele referitoare la numărul victimelor (12 000). Să nu se publice nici acele cifre care reies clar din acte oficiale ale autorităților antonesciene (1 200 la Podul Iloaiei, 650 la Târgu Frumos etc.).

d) Din articolul meu - care nu trebuie să

Continuare în pag. 7

mare din pag. 6

ară în pagina I, ci în interiorul revistei - să scoată toate pasajele care acuză regimul Antonescu că a organizat și executat pogromul.

e) Să se scoată din articolul meu juinea de „fasciști cei noi”.

f) Să nu se publice deloc discursul rostit Președintele Comunității Evreilor din curești, ing. Theodor Blumenfeld, care spune la neadevărurile din articolul lui Pelin. S-a recomandat Dlui Blumenfeld se adreseze revistei „Săptămâna”.

g) La întrebarea Dlui Blumenfeld dacă fost reabilitați criminalii de război de la și s-a refuzat de a se răspunde.

h) La afirmația că „după lași nu s-a mai âmplat nimic rău evreilor din România” Blumenfeld a întrebat ce e cu „cei circa 0 000 de evrei omorâți fie la Dorohoi, fie Basarabia, fie în Transnistria”, la care a răspuns că acestea s-au întâmplat în istoria „care nu erau sub administrație nănească”.

i) Atunci când Dl Blumenfeld a adus lista noastră de acum 5 ani când s-au memorat 40 de ani de la pogromul de la și a arătat că atunci au apărut mărturi fotografice ale masacrului, is-a răspuns că au schimbat lucrurile de atunci”.

Consider de a mea sfântă datorie să testez împotriva afirmațiilor de mai sus. Iodată nu voi accepta o astfel de naturare a faptelor pe care le-am trăit, iodată nu vom profana memoria riturilor noastre ca să reproducem ămenea versiuni, care contravin avrului.

a) Regimul lui Antonescu prin colonelii generali săi, prin poliția și jandarmeria a executat pogromul și nu germanii. e adevărat că au fost unele sporadice ticipări de germani, dar întreaga erațiune a fost organizată, dirijată și ecutată de organele statului antonescian. Am afirmat în numeroase rânduri, am ut-o și în discursul meu de la lași și în icolul care trebuia să apară în numărul 15 iulie 1986 al „Revistei Cultului zaic” că nu poporul român, ci călăul onescu poartă răspunderea îngrozilui masacru.

De altfel, aceasta a fost și poziția tidului Comunist Român care a făcut o marcație netă între asasinii vânzători de a antonescieni și forțele sănătoase ale porului român.

b) În Bucovina, Basarabia, Transnistria, sacrele și ororile s-au întâmplat sub minisrație românească. A afirma că pă pogromul de la lași nu s-a mai âmplat nimic rău evreilor” este deci cel în i inexactitate.

c) E adevărat că, de la un anumit ment dat încolo, regimul Antonescu a uzat să mai „livreze” pe evrei lui Hitler și datorită acestui refuz - ale cărui cauze le analizăm aici - noi, ceilalți evrei pe e n-au apucat să ne ucidă, am raviețuit. Aceasta însă nu diminuează nimicicâșoile comise împotriva fraților și, aceasta nu dă dreptul nici nouă, nici ora să afirme că „nu s-a mai întâmplat nic rău evreilor din România”.

d) Am luptat și am obținut ca la „Yad shem” din Ierusalim să se repare șeala gravă care atribuia deportările nordul Ardealului regimului din România u aceluia din Ungaria.

Am redactat și tipărit în limbile româ- engleză, franceză și spaniolă un stu- al acestei tragedii - care a costat viața ca 130 000 de evrei - și am difuzat iastă publicație la toate comunitățile iești din lume.

Aceasta însă nu poate fi o „reabilitare” i Antonescu, călăul a sute de mii de ei și nimeni, nici o forță din lume, nu va aș să ne oprească s-o strigăm, cât timp n.

e) Pe de o parte, Dl Pelin poate să se e cu cifrele macabre, poate să combată acea de 7 000 de victime, cum a mat chiar unul din conducătorii romului, colonelul Lupu și să citeze în

schimb cifra de 500 de victime, însușindu- și versiunea dată de comunicatul lui Antonescu, iar pe de altă parte, noi, victimele, noi, văduvele și orfanii, noi nu avem voie să cităm cifre bazate pe documente ale autorităților antonesciene înseși.

f) Este o insultă ce ni se aduce de a se interzice apariția în pagina I a articolului meu, Șef al Cultului Mozaic, Președintele Federației Comunităților Evreiești, Deputat în Marea Adunare Națională.

Știam - așa mi s-a spus în numeroase rânduri în perioada apariției articolelor și „poeziilor” antisemite (1980-1985) - că nu există cenzură și ca atare oamenii puteau să ne atace, să ne insulte după bunul lor plac.

Mai știam că noi nu putem răspunde pentru că pentru noi există cenzură.

Ceea ce însă nu știam e că cenzura se poate amesteca și în altfel de „detalii”.

g) Ni se interzice utilizarea noțiunii de „fasciști cei noi”. Nu există neofascism? Nu există pericolul acesta? S-a „schimbat” și aici ceva?

h) Dl Blumenfeld să se adreseze „Săptămânii”, organul care a publicat articolul „Idealuri”, al lui C. Vadim Tudor, revistă care a publicat „versurile” lui Sima (care insultau memoria lui Valter Roman), în care s-au adăpostit „fasciști cei noi”, acolo să se ducă Președintele Comunității Evreilor din București. Aici am ajuns, la 45 de ani după Holocaust?

i) Să se suprimă cuvântul „genocid”. N-a fost genocid? N-au murit sute de mii de evrei, uciși de fiarele fasciste? Dacă jumătate din evreii din România au supraviețuit, să numim cele petrecute „semigenocid”?

j) Jandarmii și poliția lui Antonescu să nu fie menționați. Ei n-au omorât numai evrei. Au torturat și executat și multe alte „persoane”, neevrei - comuniști, de pildă. De când nu mai e voie să spunem lucrurile acestea?

k) În ceea ce privește cele ce ni s-au cerut să scriem și anume despre drepturile și libertățile de care ne bucurăm în Republica Socialistă România, despre atitudinea fermă a Președintelui țării în combaterea antisemitismului, noi o facem de zeci de ani, în scris și prin viu grai, atât în țară, cât și în întreaga lume. Chiar în numărul din 15 iulie al revistei, apar aceste lucruri. Noi credem ceea ce afirmăm și de aceea o facem cu convingere, cu patriotism, cu devotament.

În schimb, nu credem ceea ce încearcă a ni se impune, ceea ce e fals și profanare și nu vom spune niciodată ceea ce nu credem.

În concluzie, cerem să ni se dea posibilitatea să comemorăm, așa cum se cuvine, pe martirii noștri, s-o facem în spiritul tzelor comuniste care zeci de ani de-a rândul au înfierat pe criminalii de război, au făcut nete demarcații între aceștia și poporul român, au avertizat împotriva neofascismului și antisemitismului.

Din parte-ne, vom continua să afirmăm aceste adevăruri și nu putem să credem că vom fi împiedicați.

Vă rugăm deci să aprobați ca, în numărul din 1 septembrie 1986 al revistei noastre, să publicăm materialele legate de comemorarea de la lași, pe care vi le-am înaintat la timpul său.

Cu distinsă considerație,

DR. MOSES ROSEN
Șef Rabinul Cultului Mozaic
Președintele
Federației Comunităților Evreiești
din Republica Socialistă România

Copii:

Domnului VicePrim-Ministru I.Totu
Domnului Petru Enache,
Secretar al Partidului Comunist Român
Domnului I. Olteanu,
Prima:ul General al Capitalei

Reproduceri din revista apărută în 1986

COROANE DE FLORI...

... din partea
reprezentanților
autorităților
locale de stat

...din partea
Comunității
Evreilor din Iași

**DEPUN
COROANE...**

...ambasadorul
Statului Israel

...însărcinatul cu
afaceri al S.U.A.

**VORBESC DOI
SUPRAVIEȚUITORI
AI MASACRULUI**

...Ing. Theodor
Blumenfeld

...Dr. Simion
Caufman

Reproducem în facsimil, în paginile 7, 8 și 9, o parte din textele și fotografiile care au apărut în revista noastră nr. 609 din 15 octombrie 1986, în pofida obstacolelor ridicate de cenzura comunistă.

Anul XXX

Nr. 609

12 pag. 3,50 lei

REVISTA CULTULUI MOZAIC

APARE BILUNAR

REDACȚIA : București, str. Popa Rusu nr. 24 — tel. 11.90.80. ADMINISTRATIA : str. Sf. Vineri nr. 9 — tel. 15.59.90.

15 OCTOMBRIE

1986

12 TIȘRI

5747

● SĂBĂOANI, 2 iulie '41.
Îmbrăcăminte jefuită de pe
cadavre evreiești păzită de
soldați cu armă pe umăr și
batistă la nas

45 DE ANI DE LA MASACRUL DIN IAȘI

Șef Rabin dr. Moses Rosen

UITARE? IERTARE? REABILITARE?

Comemorăm iarăși. Amintim victimele. Amintim criminalii. Cu risul de a plictisi pe unii, de a irita pe alții, îi amintim mereu pe sfinții martiri ai Holocaustului.

Da. Holocaustul a existat. Degeaba se scriu teze de doctorat la Nantes prin care se încearcă să se „uite” că ei, milioanele de mucenici, au fost evrei. Torturile, schingiunile, asasinatelor în masă au fost înfăptuite împotriva evreilor, dar unii „istorici” nu-și mai amintesc decît de oameni care ar fi fost victimele. Memoria de istorici le slăbește cînd e vorba de evrei.

Da. Criminalii au existat. Regimul trădător de țară al lui Antonescu. La Iași n-a fost doar un pogrom. Noțiunea aceasta se potrivește unor izbucniri anarhice de nelegiuiri, unor bande dezordonate de infractori, care folosesc momește de slăbiciune ale unui aparat de stat spre a săvîrși crime.

La Iași, aparatul de stat fascist, poliția, elemente fasciste din armată, jandarmii lui Antonescu, legionarii, precum și Gestapoul hitlerist au „executat” în mod deliberat, „ordonat” peste 12 000 de evrei. N-a durat doar o oră, două sau trei, ci cinci zile în șir. Generali și coloneli au „comandat” măcelul. În mod „disciplinat”, vreo șase mii

(Continuare în p. 4)

Mii de evrei comemorează...

La Iași a avut loc solemnitatea comemorării, a 45 de ani de la pogromul din iunie 1941. La comemorare au participat Eminența Sa dî Șef Rabin dr. Moses Rosen, reprezentanți ai conducerii Federației Comunităților Evreiești, ai autorităților locale și un numeros public, evrei și neevrei, care au venit să deplîngă cele peste 12 000 de victime din „Duminica aceea”.

Au depus coroane de flori, alături de obeliscul din fața Sinagogii Mari, cît și la mormintele comune din cimitirul evreiesc: Federația Comunităților Evreiești, Comunitatea Evreilor din Iași, delegații autorităților locale, ambasadorul Israelului la București, dr. Yosef Govrin, care a fost prezent împreună cu soția, însoțit de afaceri al Ambasadei Statelor Unite ale Americii, Henry Clark, de asemenea venit special de la București spre a omagia memoria martirilor.

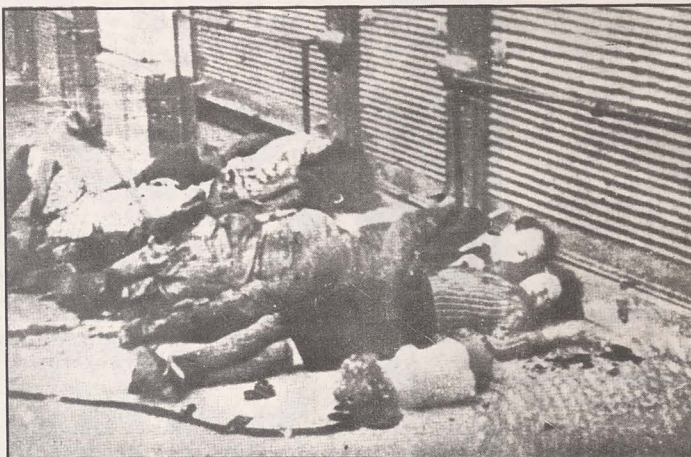
Un impresionant program de cîntece, executat de corul tineretului, dirijat de Izut Gott („S.Brent”) — „Arde orășelul nostru”, „Cîntecele partizanilor”, „Ani Maamin” etc.), precum și un emoționant serviciu religios, oficiat de Eminența Sa dî Șef Rabin, acompaniat de prim-cantorii

A. Jucovski și W. Harnik și de corul Templului Coral din București, sub conducerea maestrului I. Ledeanu, au fost urmate de cuvîntarea președintelui Comunității Evreilor din Iași, dr. Simion Cautman, precum și de cea a președintelui Comunității Evreilor din București, ing. Theodor Blumenfeld, ambii, supraviețuitori ai pogromului.

Eminența Sa dî Șef Rabin a rostit apoi predica de comemorare, care a fost urmîrită cu religiozitate de cele peste 2 000 de persoane care umpleau cimitirul și întreruptă de hohotele de plîns ale supraviețuitorilor, care și-au pierdut ființe scumpe și dragi în acele zile de genocid din capitala Moldovei.

După încheierea tristei solemnități, dî Șef Rabin și ceilalți oaspeți au plecat la Tîrgu-Frumos, unde se află un mormînt comun cu 650 de martiri, și la Podul Iloaiei, unde se află un alt mormînt comun, cu 1 200 de victime.

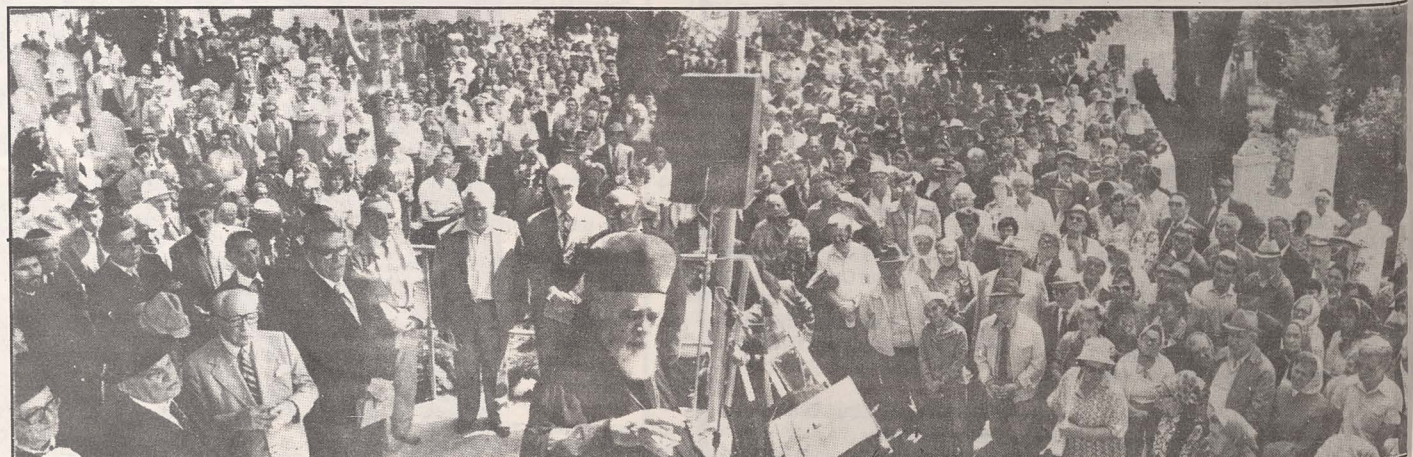
În fața mormintelor comune, la care au fost depuse coroane de flori, Eminența Sa a oficiat servicii religioase și a rostit tradiționalul Kadiș.

●Parte din grupul de evrei împușcați luni pe str. Vasile Conta

●Parte din cadavrele evreilor împușcați duminică pe Aleea Alexandri

●Aspect de la comemorarea masacrului din Iași (1941). Vorbește Eminența Sa dî Șef Rabin dr. Moses Rosen (1986)

DOCUMENTE CARE ACUZĂ

PROCES-VERBAL

Astăzi 1 Iulie 1941.

Noi, sublt. Triandaf Aurel, primarul oraşului, Gritic, pre-
torul plăci, dr. Gheorghiu, medicul oraşului, şi Virgil Ionescu, şeful comisaria-
lului de poliţie Tg. Frumos.

Constatăm prin prezenta că astăzi 1 Iulie a.c., cu ocazia debarcării evreilor
refugiaţi din cele 33 de vagoane venite din Iaşi, s-a găsit un număr de 654 morţi,
cari au fost examinaţi de medicul oraşului şi cari au fost debarcaţi în Tg. Frumos.
Restul evreilor aflaţi în viaţă urmând a fi evacuaţi în oraşul Călăraşi-Ialomiţa.

Sit. rez. A. TRIANDAF

Pretor (ss) GRITIC
Primar (ss) A. TOTOESCU
Medic (ss) Dr. GHEORGHIU
Şef comisar (ss) VIRGIL
IONESCU

PROCES-VERBAL

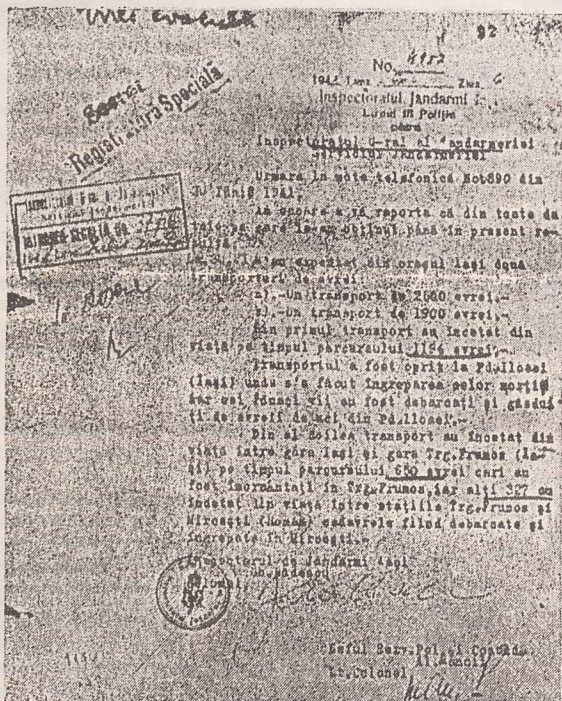
Astăzi 2 Iulie 1941.

Noi, sublt. Triandaf Aurel din legiunea mobilă Jandarmi Iaşi, împreună
cu sublt. Popescu D. din compania de poliţie No. 60 Roman, constatăm că în
staţia Mirceşti s-a debarcat din trenul cu evrei un număr de 327 (trei sute
douăzeci şi şapte) cadavre, ce au fost inmormintate în marginea satului Iugani-
Roman.

Pentru care am încheiat prezentul proces verbal.

Sit. rez. (ss) AURFL TRIANDAF

Sit. (ss) POPESCU

SECRET
Inspect. G-ral al Jand.
Serv. Jandarmariei
Intrare secretă Nr. 37716
1941 Luna Iulie ziua 9

Nr. 4457
1941 Luna VII ziua 6
INSPECTORATUL JANDARMI IAŞI
Biroul III Poliţie
către
INSPECTORATUL G-RAL AL JANDARMERIEI
Serviciul Jandarmariei

Urmare la nota telefonică No. 890 din 30 Iunie 1941:
Am onoare a vă raporta că din toate datele pe care le-am obţinut până în
prezent rezultă:

La 30. VI s-au expedit din oraşul Iaşi două transporturi de evrei:

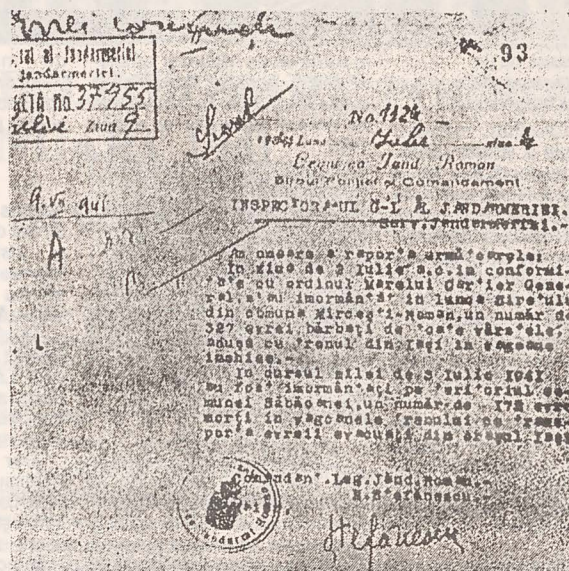
- Un transport de 2500 evrei;
- Un transport de 1900 evrei.

Din primul transport au încetat din viaţă pe timpul parcursului 1194 evrei.
Transportul a fost oprit la Pd. Iloaiei (Iaşi), unde s-a făcut îngroparea celor
morţi, iar cei rămaşi vii au fost debarcaţi şi găzduiţi de evreii de aici, din Pd.
Iloaiei.

Din al doilea transport au încetat din viaţă între gara Iaşi şi gara Tg. Fru-
mos (Iaşi), pe timpul parcursului, 650 evrei, cari au fost inmormintiţi în Tg. Fru-
mos, iar alţi 327 au încetat din viaţă între staţiile Tg. Frumos şi Mirceşti (Roman),
cadavrele fiind debarcate şi îngropate în Mirceşti.

Inspectorul de Jandarmi Iaşi
Colonel (ss) GH. BĂDESCU

Şeful Serv. Pol. şi Comand.
Lt. col. (ss) AL. MANOIL

SECRET

LEGIUNEA JANDARMI ROMAN
către
INSPECTORATUL G-L AL JANDARMERIEI
Serv. Jandarmariei

Am onoare a raporta următoarele:

În ziua de 2 Iulie a.c., în conformitate cu ordinul Marelui Cartier General
s-au inmormintat în luncă Sireului din comuna Mirceşti-Roman un număr de
327 evrei bărbaţi de toate vîrstele, aduşi cu trenul din Iaşi în vagoane închise.

În cursul zilei de 3 Iulie 1941 au fost inmormintate pe teritoriul comunei
Săbăoani, un număr de 172 evrei morţi în vagoanele trenului ce transporta
evreii evacuaţi din oraşul Iaşi.

Comandant Leg. Jandarmi Roman
Maior (ss) N. ŞTEFANESCU

DIN RAPORTUL CHESTURII POLIŢIEI IAŞI
Nr. 99 din 30 Iunie 1941

Către
INSPECTORATUL DE POLIŢIE ŞI SIGURANŢĂ
IAŞI

(EXTRASE)

...Menţionăm că alarma aceasta în oraş a coincis cu sborul unui avion, care
a lansat două rachete.

Din acest moment au început dezordinile.

Toate unităţile din marş, toate patrulile de jandarmi fixate de cu ziua
în toate cartierele, inclusiv o parte din gardienii publici din posturi, care se
aliau trupelor, au început tot felul de percheziţii în casele de unde se părea
că se trage şi ridicau toţi evreii, care în majoritatea lor au stat în adăposturi.

Cu această ocazie s-au împuşcat unii dintre ei şi s-au făcut numeroase
jafuri...

...Cert este că foarte rapid s-a creat o stare acută de ostilitate împotriva
evreilor, care s-a soldat cu ridicarea tuturor de prin adăposturi, case şi maga-
zine şi conducerea lor, fără nici un motiv, la Chestură, înclt la ora 9, în ziua de
29, se găseau aproape 1800 persoane (femei, copii şi bărbaţi de toate vîrstele).

Ostilitatea a alunecat imediat către abuz şi jaf, mai ales de cînd nişte
soldaţi germani au omorît o femeie în plină stradă, pe care au aruncat-o cu
scribă într-un gang.

La toate aceste abuzuri s-a raliat populaţia civilă, recrutată din pleava
societăţii.

Din acest moment, ridicarea evreilor era însoţită de jafuri şi bătăi în-
grozitoare, executate de trupele de toate categoriile şi chiar de gardieni, scene
care erau fotografiate de germani, evident numai acelea în care nu figurau sol-
daţi germani.

Starea de spiri era alarmantă, soldaţii nu mai ascultau de nimeni. Umblau
izolaţi prin oraş, jefuiau şi maltratau, schingiuiu şi chiar omorau, fără nici un
friu.

Se formase o stare de anarhie indescriptibilă, la care participau soldaţii
români şi germani, gardienii, în special cei trimişi din alte localităţi, şi diferiţi
derbedei.

Ceva mai mult, populaţia românească de toate categoriile, instigată de
anumiţi agenţi şi convinsă că fururile se trăgeau de evrei, a început să asalteze
Chestura şi să denunţe pentru fapte imaginare pe toţi evreii şi dacă li se pă-
reau că nu sint luaţi în seamă, se prezentau la soldaţii germani, pe care îi con-
duceau prin casele şi subsolurile evreieşti...

Piatră de mormint în cimitirul evreiesc
din Iaşi. Şase suflete dintr-o singură fa-
milie, ucise de o singură bestie: Gheorghe

Condurache

STIRI

ידיעות

STIRI

●CANAL DE LA
MAREA MOARTĂ LA
MAREA MEDITERANĂ

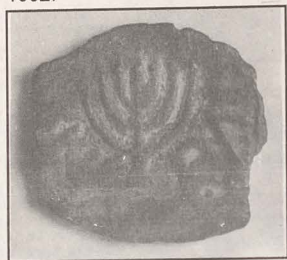
Moshe Chachal, ministru pentru energie și infrastructură, dorește să reactualizeze ideea unui canal care să poamească de la Marea Moartă și să ajungă la Marea Mediterană și a reînființat în acest scop firma însărcinată în anii '80 cu planificarea acestei lucrări. Proiectul a fost sistat în 1986. În afară de aceasta, dat fiind prețul redus de atunci al benzinei, nu era rentabil să se producă o cantitate suplimentară de electricitate.

În planificare, mai sunt prevăzute un canal de la Marea Roșie la Marea Moartă și un alt canal de la Marea Mediterană, trecând peste Beit Shean, până la Marea Moartă.

●PENTRU PACE

Conform unui studiu elaborat de curând de Universitatea Tel-Aviv, Israelul și vecinii săi arbi ar putea face schimb de bunuri în valoare de miliarde de dolari, în cazul în care barierele comerciale ar fi înlăturate. Studiul apreciază că, în total, mărfuri și tehnologii israeliene în sumă de 2,2 miliarde dolari ar putea fi vândute în Siria, Egipt, Iordania, Arabia Saudită și Emiratele

în sumă de un miliard și jumătate dolari. Aceasta înseamnă o creștere cu 15% în comparație cu primul semestru al anului 1992.

●ARHEOLOGIE

O veche fortăreață, una dintre cele mai vechi cunoscute în istoria lumii (mai exact - un perete și un turn de observație), considerată ca datând din anul 4000 î.e.a., a fost descoperită în nordul Israelului, lângă Hadera.

●ACORD COMERCIAL

Între reprezentanți ai companiei „Bermez”, prelucrătoare de bumbac, creată de două kibutzuri din nordul Israelului, și omologii lor de la ministerul de resort din China, a fost semnat un acord comercial.

Înțelegerea a fost perfectată după ce o delegație de ingineri chinezi a vizitat compania și cele două kibutzuri.

●KOOR INVESTEȘTE ÎN
„TERITORII”

Gigantul industrial a inițiat un proiect în vederea construirii unei infrastructuri în „teritorii”. Managerul general Benny Gaon a făcut cunoscut, nu demult, la o întâlnire de afaceri de la Ierusalim, care sunt partenerii lui „Koor” în așa-numitul proiect „Salaam 2000”: un grup de investitori palestinieni, sub conducerea lui Jawid Ghussein, președintele organizației „Palestinian National Fund”, o bancă de investiții spaniolă și un concern industrial marocan. Fiecare partener va investi un capital de 15 milioane dolari.

●IMPORTURI DE ȚIȚEI

În cadrul tratatului de pace, Israelul dorește să activeze conducta Eilat-Ashdod și să importe Țiței și gaz natural din țări arabe. În contrapartidă, Israelul oferă curent electric de înaltă tensiune. Ministrul energiei, Moshe Shachal, a relatat despre două propuneri surprinzătoare, care i-au fost înaintate în cursul convorbirilor de pace: Egiptul manifestă interes pentru electricitatea israeliană, iar un stat din Golf, al cărui nume a rămas până acum anonim, dorește să exporte gaz natural, via Eilat-Ashdod, în Europa.

●PATEURI REFRIGERATE

„GIDRON”, filiala firmei „SUPER-SOL”, care produce produse de patiserie, a început să exporte în S.U.A. pateuri refrigerate, umplute cu cartofi, brânză și spanac și produse de panificație, sub marca „Sabra Pastries”.

Primele 60 de tone de pateuri (burekas) au fost expediate cu vaporul și sunt destinate pieței rituale (Kasher) și marilor lanțuri

de magazine alimentare. „Gidron” are acum o nouă comandă pentru 20 de tone, din aceste produse.

●MUZEU

Un muzeu evreiesc s-a deschis în capitala Austriei, 55 de ani după ce pogromul nazist și distrugerea sinagogilor reprezentau începutul sfârșitului pentru marea comunitate veneză.

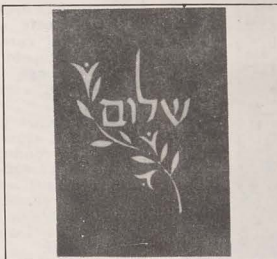
În realitate, observa primarul Helmut Zilk, a fost o redeschidere. La Viena, odinioară cămin pentru aproape 200 000 de evrei, s-a deschis primul muzeu evreiesc din lume în 1897.

Dar acesta a dispărut în Holocaust, o dată cu aproape toate celelalte mărturii ale culturii evreiești, Holocaust în care au murit zeci de mii de evrei austrieci, deportați de naști în lagărele morții și care i-a dispersat în exil pe mulți alții.

●CONGRES

La Congresul Internațional de Farmacologie Neuropsihică, desfășurat la Rhodes, în Grecia, printre cei 1 000 de participanți din întreaga lume, s-au numărat peste 100 de evrei.

Cu acest prilej, președintele comunității evreiești din Rhodes, M. Sorianu, a hotărât redeschiderea vechii sinagogi - altminteri greu de a mai fi repusă în funcțiune, datorită numărului foarte mic de membri ai obștii. Serviciul divin a fost oficiat de un rașin născut în Rhodes, care a trebuit să fugă în Grecia, în 1938, înaintea invaziei Germaniei naziste în acea țară.

●EXPANSIUNE RUTIERĂ

Departamentul Lucrărilor Publice din Israel se pregătește pentru construirea de șosele care să lege Israelul de Liban, Siria, Iordania și Egipt.

Potrivit acestui proiect, aflat încă în fază, vor fi date în folosință două drumuri internaționale între Israel și Liban, unul - între Israel și Damasc și cinci - între Israel și Iordania.

●23 SEPTEMBRIE 1942

Șeful propagandei naziste, Joseph Goebbels s-a referit deschis, într-o cuvântare a sa, din septembrie 1942, la exterminarea evreilor germani.

În cuvântare, al cărui text a fost difuzat inițial unui număr de 60 de ziariști germani din Berlin la 22 noiembrie 1942 și trimis, în mai, de partizani ai mișcării de rezistență poloneze Ministerului de Externe al Marii Britanii, Goebbels a vorbit despreuciderea evreilor. Walter Laquer, de la Centrul de Studii Internaționale și Strategice din Washington, a menționat, în

revista „Observer”, că aceasta a fost prima oară când un membru-cheie al conducerii naziste a vorbit în public despre Holocaust.

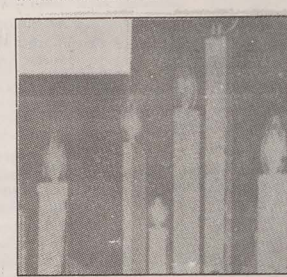
●PROTEST

Demonstrații antirasistiști au mărșăluit, pe străzile orașului german Rostadt, în semn de protest împotriva activității incitatoare la ură interetică a Partidului Republican, de extremă dreaptă, partid ai cărui membri s-au întâlnit în acel oraș în cadrul reuniunii lor anuale.

●VANDALISM

Huligani au profanat un cimitir evreiesc din sud-vestul Germaniei, în orașul Lustadt, acoperind 90 de pietre funerare cu zvastice și alte însemne antisemite.

Un număr de cimitire turcești și evreiești au fost profanate în Germania. Tot datorită manifestărilor xenofobe, au fost ucși în acea țară, cel puțin 28 de oameni în ultimii doi ani.

●EXTRĂDARE

Tribunalul Suprem din Spania a hotărât extrădarea unui austriac neonazist. Decizia a fost luată împotriva lui Gerd Hinsik, aflat în Spania, în libertate provizorie până la punerea în aplicare a sentinței de condamnare la moarte dată de un tribunal austriac.

●EXPULZARE

Autoritățile germane au decis expulzarea istoricului britanic revizionist David Irving, care a negat existența Holocaustului.

Oficialitățile au hotărât expulzarea lui Irving, când a devenit cunoscut faptul că acesta a acceptat invitația de a participa la o întrunire organizată de extremiștii de dreapta, cu prilejul celei de-a 55-a comemorări a pogromului săvârșit de naști, cunoscut sub numele de „Noaptea de cristal”.

●FERMĂ

Potrivit unui comunicat dat de Ministerul israelian al Agriculturii, în Maroc umează să se înființeze, în deșertul Agadir, o fermă agricolă israeliană-model, având ca obiectiv instruirea la nivelul tehnologiei moderne a fermierilor autohtoni.

Această fermă va funcționa cu alta, înființată anul trecut lângă Casablanca. În ambele ferme se va lucra cu echipament tehnic israelian.

●MATERIAL PLASTIC

În kibutzul „Geshet Haziv” din nordul Israelului, a fost obținut un tip de material plastic capabil să reziste la o greutate mai mare decât materialele folosite în prezent.

●UN OMAGIU

Casele de discuri Sony RCA reeditează, pe cele 2 „discuri compacte stereofon toate înregistrările dintre 1928-1981 ale virtuozului pianist evreu Vladimir Horovitz (1899), de la a cărui naștere împlinește anul acesta 90 de ani.

Născut la Kiev, s-a stabilit timpuriu în S.U.A.

●Vladimir Horovitz

Interpretările celebrului pianist, elev al lui Felix Blumfeld, remarcă muzicologul Florin Musicescu, aveau o profunzime și o muzicalitate desăvârșită, sensibilitate și o tehnică perfectă, un repertoriu amplu, cuprinzând lucrări de: Scarlatti, Mozart, Chopin, Liszt, Rahmaninov, Scriabin, Prokofiev, Kabalevsky ș.a.

Acest pianist remarcabil, considerat unul dintre cei mai mari pianști ai timpului, a refuzat până în anul 1986, să apară la podiumurile de concert din Germania, ca „un protest împotriva nazismului și de solidaritate cu cele șase milioane de victime ale Holocaustului” (vezi „Revista Culturii Mozaic” nr. 680, 661, 614, 563 etc.).

●COMASARE

Egiptul s-a declarat de acord să livreze gaze naturale Israelului și să comaseze rețelele electrice naționale ale ambelor țări.

Ministrul energiei electrice Moshe Shachal, a declarat, după vizita sa făcută în Egipt, că, comasarea celor două rețele electrice, Israelul ar economisi 200 de milioane de dolari, în Egiptul aproape 100 de milioane de dolari, deoarece construirea unei noi rețele electrice ar deveni de prisos.

Pentru furnizarea a două milioane de tone de gaz natural pe an, se va construi o conductă pomind de la Delta Nilului, peștea Fășia Gaza - spre Israel. Shachal a declarat că el a făcut propunerea pentru acest gazoduct încă înainte de cinci ani, dar atunci a fost respinsă categoric.

„Acum însă, schimbarea este evidentă. Avem o nouă situație în care Israelul este privit ca partener normală la Orientul Apropiat”.

Shachal a mai adăugat că funcționari bancari egipteni au stabilit contacte cu o mare bancă israeliană, pentru a discuta tranzacții directe. Până acum tranzacțiile bancare între Israel și Egipt se derulau prin intermediul unor bănci europene.

Arabe. Aceasta ar reprezenta 22% din exportul actual al Israelului. Produse de export potențiale ar fi: alimente, îngrășăminte, cauciuc, textile precum și mașini-unelte și produse de tehnică de vârf. În timp ce Israelul ar fi interesat, probabil, să importe benzină, textile, bumbac și metale din țările vecine.

●ÎNTEPRINDERE MIXTĂ
ISRAELIANO-CHINEZĂ

ELECTRA CONSUMER PRODUCTS, o filială a firmei de articole tehnice ELCO, va deschide, împreună cu unul din cei mai mari producători chinezi de aparate de aer condiționat, o fabrică în China. Acolo umează a fi produse și comercializate, încă din anul 1994, peste 100 000 de aparate de aer condiționat, anual.

ELECTRA va deține 55% din întreprindere și va pune la dispoziție know-how-ul. Firma chineză va contribui cu utilajul și contractele ei de vânzare.

●EXPORT DE DIAMANTE

În iunie 1993 Israelul a exportat diamante în valoare de 232 milioane de dolari, cu o zecime mai mult decât în anul precedent. În total, în 1993 au fost exportate diamante șlefuite

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

THE COMMEMORATION OF THE LEGIONARY POGROM'S VICTIMS ON JANUARY 1941

DECLARATION OF HIS EMINENCE CHIEF RABBI DR. MOSES ROSEN

The commemoration of the legionary Pogrom's victims of January 1941 in Bucharest which lasted "only" three days and resulted in 130 dead Jews (compared with the European Holocaust of six million Jews, those 130 martyrs are "almost" insignificant) commands us to make some historical comparisons.

Then, the train for extermination was prepared many years by the anti-Semitic press ("Porunca Vremii", "Sfarmă-Piatră", "Apărarea Națională") are only a few of those newspapers whose main task was to incite to hatred, calumny, lie and crimes against the Jews.

The fight between Antonescu and the legionaries on January 1941, started awful atrocities.

Another fact which cannot be neglected is that Hitler, Antonescu's first ally (Antonescu was the first to whom the Führer showed his "Barbarossa" plan), in order to receive Romanian soldiers for his first lines (some 600,000 Romanian soldiers were sent to death in the name of the "one thousand year Reich") was in fact the greatest enemy of Romania. The Dictate of Vienna and Ribbentrop-Molotov agreement by ravishing large Romanian territories as Northern Transylvania, Bessarabia, Southern Bukovina and a part of Dobrogea, had made Romania an unviable state. It is exactly the same thing which the new Hitler - Jirinovskiy intend to do. He declared that he will continue Hitler's work in order to ravish the same territories.

Hitler's Fascism, exposed in "Mein Kampf", explains the extermination plan not only for the Jews, but for all the "inferior races" and his successor Jirinovskiy is walking on his steps.

Who continues to be so blind and can't see the similarity between Hitler's time and those days? And here, the General Attorney accepted the print of "Mein Kampf" which is a kind of Fascist's bible and at the same time the Government sent one of his ministers to participate in a ceremony dedicating a statue of general Antonescu which had reduced Romania (to use Jirinovskiy's style) to a German colony.

As per "Mein Kampf's" model, on that night they set fire to all Jewish Temples in Bucharest. On the night of November 9, 1938 they set fire to all Jewish Temples in Germany.

We met here, in this Choral Temple not only to pray for the souls of our martyrs, not only to evoke the Pogrom. Not only from the highness of this pulpit but also from the highness of this huge mountain of Jewish massacred bodies we are reminding to the world all those crimes in order to learn, before it will not be too late, what will occur if they will rest passive again.

What will occur? Elie Wiesel, the Holocaust's singer said it in very few, but impressive words:

"In the next explosion of this world each human being of this planet will be a candidate to the title of Jew".

We are not asking for anybody's pity. We only fit to Jean Paul Sartre's definition:

"The Jews are not allowing the world to fall asleep" because it can be an eternal sleep.

•The commemoration ceremony from the Jewish Cemetery of the Giurgiu's Road

53 YEARS SINCE THE LEGIONARY POGROM IN BUCHAREST

The commemoration of the Pogrom's victims killed by the Fascist-Legionary gangs 53 years ago (January 21-23, 1941 - 23-25 Tevet, 5701) took place at the Choral Temple in the evening of January 5, 1994.

His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, the leadership of the Federation of the Jewish Communities in Romania and of the Jewish Community in Bucharest attended the ceremony.

A numerous public took part at the solemnity (relatives of the Jewish martyrs killed during the rebellion, members of the Bucharest Community) in order to evoke and to honour the memory of those who fell victims to the extremist perpetrators.

Personalities of the Romanian culture and scientific life representatives of the press participated also at the ceremony, expressing the solidarity with the Jewish population in Romania - remnant of the Holocaust which took also place here, Holocaust whose starting sign was given right then, in January 1941. This impressive solemnity was at the same time a warning against the virulence of Fascism's rebirth, today, in Romania, like in many other countries around the world.

His Excellency Mr. Avshalom Meggidon, the Ambassador of the State of Israel in Bucharest, attended the ceremony and participated the next day at the divine service at the Giurgiu's Road Jewish Cemetery, too.

The Choir "Shira V'zimra" (conducted by Izu Gott) transmitted to the audience the lesson that could have been learned from the words of the song "S'brent" ("Our Village Is Burning...") by Mordechai Gebirtig, because the author composed it before the Catastrophe, trying to rally the consciences in order to prevent the danger: "If you love your village, put out the fire..."

Unfortunately, the complete burning could not be avoided. The song could be considered a motto of the whole commemoration. A divine service followed the songs "Kol Haolam Kulo" and "Gam Ki Eileh". The prim cantors Willy Harnik and Aizik Jukovsky, accompanied by the Choral Temple's Choir (conducted by Roger Avramescu) officiated the prayers.

His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen's impressive speech became a confession, because he was an eye witness of the Pogrom, and a vehement protest against the rise of the neo-Nazism nowadays, a consequence of the somebodies indifference, of the others disparagement, of the Fascist propaganda's poison dripped daily into the people's consciences as well as it happened more than half a century ago.

Slides were shown with document-images rendering the horrors committed by the Nazis during the Pogrom.

After the prayer for the martyrs' souls peace killed Al Kidush Hashem, His Eminence read the list of the 130 names of the rebellion's victims in Bucharest. This lecture was followed by the reading of a text from the Psalms. His Eminence said also the traditional Kadesh.

The Choral Temple's walls vibrated of the "March of the Jewish Partisans", song by Hirsch Glick, performed by the Choir "Shira V'zimra".

"Don't ever say that you are going on your last way". The words of the song struck up by the Warsaw Ghetto fighters, by the Jewish partisans from the anti-Fascist Resistance, by the volunteers enrolled in the Allied Forces Jewish Brigade entered deeply, firm and dignified into the audience's hearts.

Next, we heard the song "Ani Maamin" ("I Believe"), the belief formulated by Maimonides: "I believe with a complete faith on the coming of Mashiach, and even if he is late, I am waiting for him every day to come". With these words on their lips, many Jewish martyrs died in Transnistria, Auschwitz and Buchenwald, in Vilna and in so many other death camps.

And, behold, Hatikva ("The Hope"), the hymn of the State of Israel, the song which closed the ceremony, expressed once again our trust in the victory of the Goodness against the Evil, in the reason's supremacy against the blind hate.

A divine service and a pilgrimage to the tombs of the martyrs of January 1941 Pogrom took place next morning in the Giurgiu's Road Jewish Cemetery. His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, leaders of the Federation of the Jewish Communities and of the Jewish Community of Bucharest, relatives of the victims attended the ceremony.

May the memory of our fallen Al Kidush Hashem martyrs be blessed for ever.

של היהדות הדתית מרומניא
פ"ה שבט תשנ"ד * מס' 773 * דו' שבועון

53 שנה לפרעות הליגיונריות משנת תש"א

ט כ ס ה א ז כ ר ה ב ב ק ר ש ט

בחמישי בינואר 1994, בערב,
התקיימה בבית הכנסת הכורלי
מבוקרשט, אזכרת קורבנות הפרעות
שנעשו ע"י הכנפויות הליגיונריות לפני
53 שנה (21-23 בינואר 1941 - כ"ז-כ"ח
בטבת תשי"א).

האזכרה התקיימה בנוכחות כבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן והנהגת הפדרציא של הקהילות היהודיות ברומניא ושל הקהילה היהודית בבוקרשט.

השתתפו בטכס קהל רב, קרובי
הקדושים שנרצחו במרד הלגיונרי,
חברי הקהילה והרבה לא־יהודים,
ידידי קהילתנו. כולם באו לאזכר
ולכבד את זכר קרבנות הקיצונים
הפאשיסטיים.

אישי תרבות ומדע הרומני, נציגי העתונות הכתובה, הרדיו והטלוויזיא באו להביע את הסר-לידירות שלהם עם האוכלוסיה היהודית מרומניא, שרידי השואה שהתקיימה גם פה, שואה שהחלה אז דוקא פה, בינואר 1941. הסולידריות הובעה ע"י השתתפותם באזכרה המרשימה הזאת ויחד עם זה, אזהרה נגד תחיית הכנופיות הפאשיסטיות ברומניא וכמו כן בהרבה ארצות תבל.

נוכת: כבוד השגריר של מדינת ישראל, מר אבשלום מגידו, שהשתתף למחרת גם בטכס שנערך על יד קברות הקדושים בבית הקברות גיורגולוי. המקהלה "שירה וזמרה" (מנצח מר איזו גוט) שרה "עס ברענט" של מרדכי גבירטיג, שמהמחבר כתב תרם השואה בניסיונו לגייס את היהודים נגד הפרעות הבאות.

"אויב דאָס שטייט אז איך טויער
 נעמט די כלים לעשט דאָס פֿייער
 לעשט מיט אייער אייגענעם בלוט
 ברויזט אז איר דאָס קענט"

נבמוקירכס את העיירה
קחו כלים, כבו האש,
כבו האש במו דמכם
תראו שזה תוכלו

לצערנו הרב, אי-אפשר היה
לכבות את הדלקה. אפשר להגיד

הצהרת כבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן שליט"א

אזכרת ה־130 אח"כ קרבנות הפוגרום הלגיטירי מבוקרשט בינואר 1941, פוגרום שהתחולל "רק" שלושה ימים ותוצאותיו - רצח 130 יהודים (בהשוואה לשואה האירופאית שתוצאתה בערך שש מיליון יהודים, מה ערכם של ה־130 'פְּדוּשִׁים' שלנו? יאמרו שגאנו). אזכרה זו מצווה לנו לעשות השוואות היסטוריות. הכנת הטבח נעשתה אז במשך שנים רבות ע"י העתונות האנטישמית ("פורנוקה וקמי", "ספרמה פיאטרה", "אָפֶּנְרִיץ צִיִּילֶנֶל" וכד') הן רק כמה וגומאות), עתונות שהורשתה להופיע! כדי להסית שנאה פראית נגד היהודים, לה־פיצ את רעל הכובים והעלילות, להסית לרצח. ההתגששות בין אנטונסקו והלגיטירים בינואר 1941 ציינה את המעבר לפשעים נוראים.

עובדה שניה שאסור לדלג עליה מבלי להזכיר אותה, שאנטונסקו, בן ביתו "עד הסוף" של היטלר (הראשון ש"הפירור"הראה לו את תכנית "ברבא-זחה") כדי לאבטח "בשר תותחים" רומני (600.000 צעירים רומנים נשלחו למות כדי שיוולד "הרייך בן אלף השנים") היה בעצם האויב הנורא ביותר של רומניא עצמה. הדיקטטט מווינה וההסכם ריבנטרופ-מולוטוב ע"י שעל ידיו גולו מרומניא צפון טרנסילוויניא, בטרביא, בוקובינה הצפונית-מערבית וחלק מדוברוג'א, הפכו את רומניא למדינה בלתי להישדר. בדיוק את הדבר הזה רוצה לעשות ההיטלר ההדש זיירינבוסקי, זה שמצהיר שאותו הדבר שהיטלר לא הצליח לעשות יעשה הוא באותם השטחים. הפאשיזם של היטלר קובע ב"מיין קאמף" תכנית חיטול לא רק של היהודים אלא גם של כל הגזעים הירודים ושלטון ה"ה'רגנפולק" מורשו הרררני מחקה אותו. האם יש עוד משהו מוכה בסנוררים שאינו רואה את הדמיו בין מה שקרה אז ומה שרואים כיום? ואצלנו, פרקליט המדינה נתן "אור ידוק" להדפסת והפצת הדוקטרינה ההיטלררית "מיין קאמף" והממשלה שולחת שר להיות נוכח לחייושר אנדרטה לאנטונסקו שאלו היה מנצח, היה מפוזית את המדינה הרומנית. כמקרה הטוב ביותר, ל"גוברניא" (אם לדבר בשפת זיירינבוסקי) רימנית.

בלילה ההוא הציתו ושרפו בתי-כנסת בבוקרשט בדיוק דוגמת "מיין קאמף" שבלייל ה-9 בנובמבר 1938, הציתו את כל בתי-הכנסת מגרמניא. התכנסנו פה, בבית הכנסת הכורילי הזה, לא רק כדי להתפלל למנוחת עדן של נפשות קרושינו, לא רק להזכיר את הפרעות, אלא, מרמת ההר הענקי של גופות יהודים שנרצחו, אני מדבר כדי להזכיר לאנשים מה שקרה, כדי שילמדו בצורה זו, טרם יהיה מאוחר מדי מה יכול להיות אחריהם אם גם כיום ישבו בחיבוק דים.

מה מחקה להם? אלי וויזל, הקונן של השואה עונה בקיצור, אבל באופן מחריד: "בהתפוצצות עתידה של העולם, כל איש יהיה מועמד לתואר יהודי".

אנו לא מבקשים שירחמו אלינו. אנו מממשים רק את הגדרתו של ז'אן פול סארטר לעם היהודי:

היהודים לא נותנים לאנשות להרדם." כדי שלא תהיה ח"ר שינת מוות.
הרב הראשי ד"ר דוד משה רוזן

● Cadavre evreiesti si umbrele asasinilor lor

שהשיר היה המוטו שלפיו התקיימה
האזכרה. אחרי שירת ה"כל העולם
כולו" ו"גם כי אלד", ערכו את התפלה
החוזנים ווילי הרינק ואייזיק
ז'וקובסקי, בליווי מקהלת בית-
הכנסת הכורלי (מנצח מר רוז'ר
אברמסקו).

אחר כך נשא את דברו בתור
דרשה מרשימה כבוד הרב הראשי ד"ר
דוד משה רוזן שליט"א, שהיה בעצמו
עד של קורות הפרעות והפך את דברו
למחאה נמרצת נגד תחיית הניאור-
נאציזם בימינו אנו, תחיה שהיא פרי
מורעל של אי-אכפתיות שמופיעה אצל
אי אלא אנשים, ושל הפחתת הסכנה
של הניאור-נאציזם, ע"י אחרים.

כבוד הרב הראשי הזהיר נגד
הרעל של התעמולה הפאשיסטית
שמטופטפת מדי יום ביומו במוחות
האנשים, בדיוק כמו לפני למעלה
מיוכל שנים.

הוראו דיאפוזיטיבים עם תמונות תיעודיות של זוועות שנעשו על ידי הליגיונרים בימי הפרעות.

אחרי התפילות לזכר נשמות
הנרצחים על קידוש השם, כבוד הרב
הראשי הזכיר את שמות כל 130
הקדושים קרבנות הפוגרום ואחר
מראית פרק תהלים, אמר קדיש.

המקהלה שירה וזמרה שרה
שיר הפארטיזנים של הירש גליק, אחר
כך "אני מאמין".

הטכס נסתיים עם "התקוה"
שכל הנכחים שרו בהתלהבות ושחיק
את לבבות הקהל ותנו לנו תקוה
נוספת. השיר הזה מבטא גם את
תקוותנו לעולם שכולו טוב, של נצחון
הטוב על הרע ועל עליונות ההגיון של
הדורסים על האיבה.

* * *

ביום חמישי ה־6 בינואר,
התקיים טכס אזכרה בבית הקברות
ג'ורג'ולוי על יד קברות הקדושים
שנהרגו בפוגרום לפני 53 שנה. את
התפילה ערך כבוד הרב הראשי בלוי
החזנים וכל הקהל אמר קדיש לזכר
נשמות אחינו בני ישראל שמסרו נפשם
על קידוש השם.

יהי זכר קדושינו ברוך לעולם ותהיו
נשמותיהם צרורות בצירור החיים, אמן!